

Hlásnik

Spravodaj Mestského úradu Šaštín-Stráže

Ročník IX.

číslo 3

september 2008

3. Šaštínsko - Strážsky jarmok

SEDEMBOLESTNÁ PANNA MÁRIA

Gořazd Zvonický

*Tam, kde sa pieskom plní
a bôrmi rozvyniava kraj,
Šaštín nazýva sa ten kútik na úslni,
kde Matka požehnáva.
Tam denne národ kľučí
a sto srdc vďačne bije,
tie v ubolenom plačí sa modlia u Márie.*

*Mať z trónu pozerá sa
a vidí Tvoje deti ...
Hej, Matka, verní sme Ti,
len bôľ nás krutý driasa.*

*A Matka z neba kynie a dieťky
k srdcu vinie a šťastne usmieva sa
a národ jasá zasa.*

*Hej, skvostná katedrála je Šaštín,
Klenot skrýva, bo tuná, tuná býva
Mať slovenského Kráľa!*

*Ty sedmibolestná Mať, máš jediného Syna
čo umiera Ti v lone, však nový syn
sa hlási a ruky k Tebe spína.
Toť dobrotitá Matka,
my dieťky neboriatka,
my prosíme Ťa v plači:
„Stoj verne pri Slovači!“*

Šaštínsky hrad

V dobe od druhej polovice 10. storočia do roku 1250 bolo územie nášho mesta už evidentne osídlené (R.Marsina, A.Habovčiak 1980). Očividným dôkazom tejto skutočnosti je zmienka o Šaštíne z roku 1213, kedy Imrich II, syn Bélu III. daroval majetok lebenyeského kláštora, ktorý sa volal Sassin, győrovskému rodu. Šaštínsky hrad bol postavený ešte pred vznikom uhorského štátu. Bola pri ňom založená osada strážcov. Šaštín bol určite najdôležitejším strážnym hradom celého Záhoria. Postavili ho pri rieke Myjave ako vodný hrad a potom aj na pahorkatine ako predsunutú strážu (niekdajšie Stráže nad Myjavou). Pôvodne to bolo len drevené hradisko s drevenou ohradou. Len neskôr bol postavený murovaný hrad-zámok s opevnením, ktorého časti sa zachovali podnes.

Šaštín bol najprv správnym svetským centrom, až potom sa stal sídlom archidiakonátu. Na začiatku 11. storočia patrila Šaštín k Bratislave, ale už pred koncom 11. storočia spadla pod Nitriansky archidiakonát. Neskôr bol tento pohraničný vicearchidiakonát v Šaštíne povýšený na archidiakonát a tým súčasne boli obmedzené práva Bratislavskej kapituly na jeho území. Prvá písomná zmienka o šaštínskome archidiakonáte pochádza z roku 1210. Spomína sa v nej archidiakon Matej zo Šaštína (Sasvar) a spomínajú sa jeho nasledovníci aj v priebehu celého 13. storočia.

Existencia vojakov - strážcov na území Šaštína potvrdzuje listina z roku 1279, v ktorej sa spomína darovanie majetku na Spiši Filipovi z rodu Zolok, lukostrelcovi zo Šaštína. Šaštínsky hrad je v písomnostiach zachytený až v roku 1289, keď ho dobyli vojská rakúskeho vojvodu Albrechta. V roku 1294 je hrad zachytený v súvislosti s jeho obsadením Nemcami. Začiatkom 14. storočia sa Šaštínsky hrad dostal do rúk Matúša Čáka Trenčianskeho. V roku 1317 kráľ Karol Róbert daroval majetky Šaštína a Brodské komesovi Abrahámovi Rufusovi. Oba majetky patrili do panstva hradu Šaštín. O existencii šaštínskome panstva v 14. storočí svedčí aj listina z roku 1323.

Šaštínske panstvo však postupne strácalo svoje pozície. Šaštín prestával byť politicko-organizačným centrom, ostal len duchovným centrom Záhoria. Pohltilo ho susedné Holíčske panstvo. V roku 1392 získal hrad Holíč a s ním i Holíčske panstvo Stibor zo Stiboríc. Šaštín je uvedený medzi obcami, ktoré spadajú pod toto panstvo. O hrade v Šaštíne už nie sú žiadne údaje, pravdepodobne v 14. storočí zanikol, resp. stratil na význame.

Dlhé roky v ňom sídlili grófske rodiny, z ktorých sú najznámejší Czoborovci. Po nich majiteľom bol František I. Lotrinský, manžel Márie Terézie. Za druhej svetovej vojny tu bol výchovno-výcvikový internát

nemeckých chlapcov. Od roku 1945 tu bola pobočka závodu Trikota vo Vrbovom, dnes Slotas

0 „Strážskom hrade“ je spomínaná len jedna veta: „Predsunutú strážu si postavili na pahorkatine opevnené obydľia, kde vznikli niekdajšie Stráže nad Myjavou“. Aj Mária Terézia postavili na vršku za Strážami letný letohrádok „Belvedér“, z ktorého sa zachovali len základy a časti pivníc a studní. Ak má niekto o nich viac informácií, radi ich uverejníme.

O Šaštínskome hrade napísal povest Ján Domasta v knihe „Povesti o hradoch“ vo vydavateľstve Osveta z roku 1991, z ktorej uverejňujeme skrátenú verziu:

„Gaštanová vojna“

Kedysi dávno, za tureckých čias, zašli si raz Turci na rabovačku až k moravským hraniciam. Vábil ich pyšný Holíč a bohatá Skalica. Lenže zuby im klepli naprázdno. Vrhli sa na okolité dediny. Na spiatocnej ceste padol Turkom do očí hrad, vlastne len taký hrádok, medzi Šaštínom a Strážami. Pred týždňom si ho ani nevšimli. Ich veliteľ beg Hasan ho nazval obyčajným kurinom a posmešne dodal: - Keď nie je krava, bude dobré aj teliatko. Osádka hradu sa chlapila, hoc okolo bolo Turkov ako maku. Uvedomovali si, že je zle, ale zadarmo svoju kožu predsa nechceli. Naštastie na hradbách neboli bojazlivé baby, ale tvrdí slovenskí chlapi. Jedni vítali útočníkov puškami, druhí šípami, tretí kyjakmi. Na tých, čo sa driapali hore, liali vriacu smolu a zhadzovali im rebriky. Do večera sa Turci namáhali, do neskorej noci zúrili, ale hrad stál neporušený. Strechy síce tu i tam odhoreli, ale nezohoreli. Na hrade ich stačili uhasiť. Na druhý deň útočili Turci už od rána. Obrancovia však mali streliva sotva na jeden deň.

- Chlapi,- povedal hradný pán, - potrebujem dobrovoľníka, ktorý zabehne do Holíča pre pomoc a pušný prach. Hradný pán si vybral šaštínskome mlynára, ale mu prikázal, aby sa nebavil pri svojom zhorenom mlyne.

Na konci aleje, čo viedla od hradu do hôr, zbadal stádo divých sviň. Odrazu jedno malé prasiatko vyľakane skvičalo a bolo po ňom. Mlynár však výstrel nepočul. Po chvíli vyšiel spoza kríkov chlapec. Spýtal sa ho, čím svinku tak rýchle dorazil. Usmiaty chlapec ukázal gaštan a prak s kúskom kože a dvoma špagátmi. Zobrali svinku a dali sa na cestu. Mlynár sa však onedlho vrátil späť.

(pokračovanie na str. 3)

Bývalý hrad, teraz závod SLO TAS, počas povodne - pripomienka vodného hradu.

Na pohreb dona Nádaského prišli štyria biskupi

Národnú Baziliku Sedembolestnej Panny Márie v Šaštíne zaplnilo v pondelok 11. augusta popoludní vyše tisíc ľudí rôznych vekových kategórií. Všetci sa prišli rozlúčiť so zosnulým saleziánom, kňazom a dlhoročným riaditeľom Slovenského gymnázia Antona Bernoláka v Ríme. Don Augustín Nádaský sa narodil v Šelpiciach v roku 1930, odišiel do večnosti na sviatok Premenenia Pána 6.

augusta 2008. Mal 78 rokov. V službe Pánovi a mladým prežil 61 rokov rehoľného života a 49 rokov kňazstva. V Šaštíne na jeho pohrebe boli aj štyria biskupi. Liturgickým a pohrebným obradom predsedal arcibiskup Stanislav Zvolenský, koncelebrovali arcibiskup Dominik Hrušovský, biskupi Štefan Vrabec a Dominik Tóth, regionál saleziánov don Štefan Turanský, ktorý mal aj homíliu, provinciál don Karol Maník a ďalších približne 70 rehoľných a diecéznych kňazov.

Don Augustín Nádaský je pochovaný na šaštínskom cintoríne v spoločnej saleziánskej hrobke. Nech odpočíva v pokoji, nech ho Pán odmení za jeho príkladný kňazský život nebeskou radosťou. Ďakujeme Vám za toľké sväté omše a toľké hodiny presedené v spovednici a rozdávanie duševnej útechy do našich dní.

Šaštínsky hrad

(dokončenie zo str. 2)

Po čase nočná stráž začula dvakrát po sebe krátky gagot divých husí a medzitým húkanie nočnej sovy. To bolo dohovoréné znamenie. Stráž spustila povraz, mlynár priviazal naň vrece gaštanov a potom sa dal aj sám vytiahnuť.

Hradnému pánovi sa to nepáčilo a nedôverčivo pokrútil hlavou. Mlynár rozkázal, aby všetci robili praky. Ráno v tureckom tábore sa všetko rojilo, hmýrilo ako pred útokom. Mlynár zamieril na Turka, ktorý vyzývavo jazdil na peknom koni pri samých hradbách. Mlynár zakrútil nad hlavou pracom a vymrštil gaštan. Turek bolestne skríkol a chytil si pravé oko. Ďalší gaštan ho prudko uderil do spánku a zapotácal sa a bezvládne sa zvalil z koňa. Priskočili k nemu, aby ho ratovali, no to sa už na nich zniesla ozajstná spfška dobre mierených gaštanov.

V trme-vmre zastal tam sám beg Hasan. Chcel vedieť, prečo jeho ľudia zúri vo klakajú a nadávajú a obrancovia sa na hradbách veselo vycerujú a každý krúti pravou rukou nad hlavou ako blázon. Dozvedel sa to skôr, ako mu to stihli vysvetliť. Mlynár ho zazerl a vymrštil veľký gaštan takou silou, že begovi na pravom spánku skoro spravil jamku. Beg sa skydol z koňa a po chvíli sa prebral a zastenal - Preč!... Preč! Viac nevládal povedať a naveky onemel.

Ostatní pokladali jeho posledné slová za rozkaz na odchod. Dali teda zatrubiť a narychlo sa pratali križom cez Bory k Malým Karpatom. Táto čudná gaštanová vojna netrvala síce dlho, ale oslobodila od Turkov hrádok i celé Bory a Záhorie.

Spracoval Jozef Fríbort

Prekrásne ruky kňaza

*Potrebuje ich na úsvite nášho života.
Potrebuje ich opäť pri jeho sklonku.
Cítíme ich teplý stisk ozajstného priateľstva.
Hladáme ich, keď prežívame strasti a súženia.*

*Dennodenne na ne hladíme pri oltári.
A ruky žiadneho kráľa na tróne
sa ich vznešenosti nemôžu rovnať,
Ich dôstojnosť presahuje všetko.*

*Keď sme v pokušení a zabľúdime
na hanebné a hriešne chodníky,
rozhrieť nás opäť ruka kňaza.
A to nie raz, ale zas a zas.*

*Keď berieme životného partnera,
mnoho iných rúk nám chýsta hostinu
No len vznešená ruka kňaza
nás požehná a spojí v jedno.*

*Keď nadíde hodina našej smrti,
nech nás povzbudí a dodá silu
pohľad na žehnajúcu ruku kňaza,
sklaňajúcu sa nad nami.*

*Bože, žehnaj a zachovaj ruky kňazov sväté
pre Hostiu, ktorú ich prsty pohľadávajú
Či môže urobiť úbohý hriešnik lepšie,
ako prosíť Pána,
aby ho viedli a žehnali posvätené ruky kňaza?*

Don Zoltán Schmidt SDB, RNDr. Csc

14. júla 2008 napoludnie o 12.30 nečakane odišiel do večnosti saleziánsky spolubrat - kňaz don Zoltán Schmidt. Mal 80 rokov.

Don Schmidt bol iba minulý týždeň na vlastnú žiadosť prevezený do opaterý v zdravotnom zariadení verbistov v Nitre na Kalvárii. V pondelok 14. 7. po obede sa mu dostavila náhla nevoľnosť. Keďže ho boli tesne predtým navštíviť spolubratia zo Šaštína, bol zaopatrený sviatostami. V službe svojmu Pánovi a mladým v Cirkvi a v saleziánskej spoločnosti prežil 62 rokov rehoľného života a 27 rokov kňazstva.

Pohreb zosnulého spolubrata bol v stredu 16. júla 2008. Svätú omšu v Kostole svätého Jána Bosca v Bratislave-Trnávke o 11.00 h. slávil Mons. Stanislav Zvolenský, bratislavský arcibiskup. Telo zosnulého bolo uložené do saleziánskej hrobky na Ružinovskom cintoríne.

V Šaštíne prežil 16 rokov ako pomocný duchovný na odpočinku. 13 rokov bojoval so zákerou chorobou. V civile bol geológom a archeológom. Kňazskú službu vykonával v Podhoranoch pri Nitre. Do Šaštína prišiel vyučovať na tunajšie gymnázium a založil Mariologické múzeum pri Bazilike Sedembolestnej Panny Márie. Napísal viac kníh s náboženskou a historickou tematikou. Zabezpečil, aby v trojhrannej kaplnke bola verná kópia sochy Sedembolestnej.

Odpočinutie večné daj mu, Pane, a svetlo večné nech mu svieti. Nech odpočíva v pokoji.

Naše putovanie historickými pamiatkami

Pri jednej milej návšteve našich starých a chorých, menovite u pani Márie Váckovej sme si zaspomínali okrem iného i na dávne časy, keď sme ako deti a mládež spolu so svojimi drahými rodičmi často navštevovali pútnické miesta v blízkom i vzdialenejšom okolí. I keď sme podľa možnosti denne navštevovali náš hlavný kostol zasvätený Sedembolestnej Panne Márii, uctievali sme si aj ďalšie posvätné miesta. Vedení k tomu sme boli našimi zbožnými rodičmi ako i duchovnými pastiermi, ktorí v tej-ktoej dobe u nás pôsobili. A tak sme si v spomienkach pripomenuli naše súkromné i spoločné putovanie do kaplnky v lese, ktorá sa nachádza pri lesnej ceste na Tomky. Naše spoločné nedeľné púte vychádzali z kláštora. Najprv išli chlapci s krížom, potom deti a mládež, za nimi kňaz a ostatní dospelí sprevádzaní strážskou dychovou hudbou a tak spevom a modlitbou posv. ruženca cestou tam i späť utužovali sme si medzi nami kresťanské povedomie.

Pri tejto kaplnke bývala prvá aj posled-

ná zastávka našej každoročnej štvorďnovej pešej púte koncom augusta do Marianky, najstaršieho pútnického miesta na Slovensku. To boli naozaj bohaté duchovné zážitky. Telesne unavení, ale na duši obohatení sme sa na tretí deň vracali s veľkou radosťou cez Malacky späť, do každodenného plnenia si svojich povinností. To oduševnenie zostalo v myšliach účastníkov nezmazateľné.

Teraz sa vrátime k tej našej známej kaplnke v lese, v ktorej sochu Sedembolestnej darovala v r. 1873 Família Hoffmannová. Ako upadá náboženský život v našej farnosti v posledných rokoch, tak je čoraz menej návštevníkov v tomto príjemnom prostredí našich lesov. Známymi vyšliapanými chodníkmi a cestami sa čoraz menej uberáme na toto miesto, aby sme si utili skromný príbytok našej Nebeskej Matky, u ktorej sa môžeme vyžalovať z našich problémov a na načerpať nové sily do borení sa prekážkami života, ktorých nie je málo. A máme veru za čo prosiť, veď toľko

nedorozumení a nepochopení medzi manželmi, rodičmi a deťmi a toľko ľahostajnosti voči plneniu si náboženských i stavovských povinností azda nikdy nebolo ako je v dnešných časoch. Máme teda toho veľa na srdci, preto by sme mali vyprosovať si za seba a navzájom i za blízkych Božie požehnanie a povzbudenie k obnove kresťanského života v našej farnosti.

Tak sme sa teda vybrali malá skupinka v jedno pekné júnové popoludnie na bicykloch, hnaní túžbou posilniť sa na ducha, trochu si aj zašportovať a oddychnúť v príjemnom lesnom prostredí. Na naše veľké prekvapenie našli sme tam novovybudovaný odpodčinkový stánok – altánok, slúžiaci na posedenie a osvieženie sa tých, ktorí vynaložia určitú námahu a obeť. Touto cestou sa chceme poďakovať za tento skvelý nápad a jeho realizáciu zamestnancom Lesného závodu v Šaštíne-Strážach, ktorí sa týmto zapíšu do našej mysle. Je naozaj chvályhodné, že im nie je ľahostajný ani krátky pobyt svojich blízkych v našich záhoráckych lesoch. Kiežby i vďaka tomuto tichému zátišiu ožila túžba častejšie sa vybrať do zdravého lesného prostredia a tiež na ďalšie historické skromné miesta. To zo srdca želajú účastníčky výletu.

Ma všetkých M.Tumová - júl 2008

Výročie posviacky chrámu Sedembolestnej

Pútnická tradícia v Šaštíne sa datuje od roku 1564, kedy A n g e l i k a Bakičová, manželka grófa Czobora dala vyhotoviť sochu Sedembolestnej Panny Márie, z vďačnosti za vypočutie pros-

by o zmier v manželstve. Pri tejto soche sa udialo veľa milostivých vypočutí, uzdravení na tele i na duši. Pre veľký počet pútníkov po uznaní sochy za milostivú, rozhodli sa cirkevné vrchnosti postaviť na tomto mieste veľký chrám. Podujali sa na to rehoľníci, paulíny. Prišli do Šaštína 2. apríla 1733. Chrám stavali od roku 1736 do roku 1764.

Na dvojsté výročie sošky Sedembolestnej Panny Márie a jej úcty, 11. augusta 1764 bola prenesená milostivá soška do novopostaveného chrámu. Slávnosť viedol sám ostrihomský arcibiskup František Barkóczy za účasti cisárovnjej Márie Terézie, veľkého počtu duchovných a veriaceho ľudu. Arcibiskup uložil sošku na pripravené miesto na novom hlavnom oltári a kon-

sekroval – posvätil chrám. Doložené správy hovoria, že do kostola boli uložené aj oltárne kamene s ostatkami sv. Martiáša, sv. Urbana a sv. Jána Nepomuckého. V tomto roku teda oslávime už 244 výročie tejto významnej udalosti.

Na vchode do chrámu bol veľký nápis: „Podte do domu Matky, vašej Matky, ktorá Vám u Pána vyprosí milosrdenstvo“. Žiaľ, tento nápis sa nezachoval. Ostal len v srdciach miliónov pútníkov, ktorí prichádzali a prichádzajú k svojej Matke, Sedembolestnej Panne Márii. Výstižne to povedal Svätý Otec Ján Pavol II. vo svojej homílii 1. júla 1995: „Panna Mária, Matka Slovákov, býva v tomto jedinečnom dome, v ktorom sa všetci synovia a dcéry vášho národa cítia ako v matkinom dome. Tu chce byť pre vás matkou. Chce, aby ste boli voči nej veľmi úprimní a veľmi jednoduchí. Tu je jej príbytok a vďaka tomu, že na vašej slovenskej zemi stojí dom Božej Matky, nik z vás nie je bez domova. Sem môže prísť každý a môže sa cítiť ako v matkinom dome.“

Príďte pozdraviť svoju Matku, poprosiť ju o pomoc v ťažkostiach, poďakovať za dobrodiner získané od nej. Vaša Matka Vás očakáva a „nebolo počut, žeby prosby nevyslyšala“.

J.Fribort

Šaštínske lesy žili lesnou pedagogikou

Pre mnohých lesných pedagógov je už samozrejmosťou, že v priebehu roka ich pravidelne navštevujú základné školy, pre ktoré pripravujú nezapomenuteľné zážitky z lesného prostredia.

No čo sa spustilo tento rok, je už takmer na hranici únosnosti. Po tejto skúsenosti úplne chápem všetkých učiteľov, že letné prázdniny potrebujú na regeneráciu síl, aby vydržali nápor štetbotavých (niekedy až revúčich) žiačikov.

Začalo to koncom marca, keď sme 26. 3. 2008 spolu so Šaňom Deščíkom privítali v Šaštíne autobus plný žiakov 5. a 6. triedy zo ZŠ Jablonica. Títo už mali predchádzajúce skúsenosti s našimi lesnými hrami počas aktivít priamo v areáli svojej školy, takže vymyslieť opäť niečo zaujímavé bolo výzvou. Nakoniec sme využili les pre hľadanie talizmanu a hry na predátorov a ich nič netušiacu korisť. Popri tom sme ich oboznámili s Jubilejným lesom a zalesňovaním na viatych pieskoch.

(pokračovanie na str. 5)

Šaštínske lesy žili lesnou pedagogikou

(dokončenie zo str. 4)

Hneď nasledujúci deň sme spolu so žiakmi z ekologického krúžku na ZŠ v Strážach vysadili v okolí ich školy nejaké listnaté dreviny, medzi ktorými nechýbali jasene, hraby, javory a samozrejme niekoľko čerešní, ved, ktoré dieťa odolá nádhorne vyfarbenej zrelej čerešni.

Učiteľky zo ZŠ Jablonica si na poslednej návšteve a po mailovom doladení vyhradili priestor pre ďalšie lesné hry v polovici apríla. Tentoraz prišlo vlakom vyše 85 žiakov a učiteľov druhého stupňa. Ale nás nezaskočili a tak sme spolu so Šaňom, Ľubošom Rosivačom a Tomášom Mackom boli prichystaní aj na takúto hordu vzdelania chvtivých žiakov. V priestoroch našich chát v RD Gazárka ich čakalo poznávanie drevín zrakom a hmatom. Nasledovala vedomostná hra Kto som? a Kto si Ty? Všetci čo uspeli si vyskúšali slepú karavánu a nočné hľadanie potrav. Nakoniec sa všetci vyšantili pri netopieroch s motýľmi.

Koncom mája sme pre žiakov a učiteľov zo ZŠ v Strážach spolu s Ing. Alexandrom Deščikom a Máriou Vyzváriovou zorganizovali v areáli našich chát na Gazárke lesné hry. Žiaci všetkých štyroch ročníkov sa v počte 78 s doprovodom učiteľov po úvodnom zoznámení a zopakovaní si ako sa

v lese správať, mali možnosť hmatom rozpoznať dreviny, následne k nim priradiť halúzky a semenka. Ďalší sa hrali sluchové pexeso a múdry povrázok, tí nezbednejší ako hladné netopiere chytali poletujúce nočné motýle. Tí, ktorí si chceli vyskúšať svoju šikovnosť, mali možnosť hádzať šišky zo smrek a borovice do plechového kýbliku. Výlet bol ukončený mohutnou opekačkou pod príslym dohľadom požiarnej hliadky z lesnej správy.

Nasledovali prípravy na oslavy 90. ročníka nášho lesného závodu a začiatkom júna aj samotná slávnosť. V rámci programu sa všetci zúčastnení mohli pri lesných hrách dozvedieť mnoho zaujímavého zo života zvierat v stánku s trofejami, písali odkaz lesu, hrali sa na populšky, pričom si odniesli zaujímavý herbár semenok. Ďalší sa hrali s múdrym povrázkom, či kontrolovali sluch pri sluchovom pexese.

Niektorých zaujali tajomné škatuľky s otvormi, tí odvážnejší skúsili v nich nahmatať rôzne zaujímavé predmety. Veľkú obľubu malo kreslenie stromov a s tým spojené aj poznávanie našich najznámejších drevín. Táto disciplína mala tri etapy, pričom v každej z nich museli všetci poznať po 5 drevín, k drevám priradiť správne halúzky a čo bolo najťažšie aj ich semenka. Bolo vidieť, že ľudia majú záujem poznať naše dreviny a pri poznávaní bolo vidieť, že mnohí používali logický rozum, iní jednoducho skúsili šťastie. Azda najtajomnejšou disciplínou bolo hľadanie potraviny hustým lesom, pričom všetci, čo sa odvážili, ohodnotili túto hru ako najviac vzrušujúcu. Všetci, či malí, či veľkí, ktorí sa zúčastnili na lesných hrách si odniesli mnoho malých darčiek, cukríkov, náučných materiálov a naviac aj mnoho nezabudnutelných zážitkov.

Týmto sa aktivity nekončili. Prekvapila nás pani riaditeľka z MŠ v Šaštíne-Strážach, že by lesné hry chceli zorganizovať aj pre deti z ich MŠ. Pretože sa jednalo o celkom asi o 80 detí, museli sme ich rozdeliť na

niekoľko skupín. 16. júna prišli škôlkari stredniaci a veľkáci zo Šaštína na Gazárku. S týmito sme so Šaňom poznávali dreviny, rozoznávali semenka, našli sme zhody z parohatej zveri, pokúšali sa rozlíšiť sluchové pexeso a nakoniec triaľali do terča šíškami. Terčom bol - ujo Šaňo a nenechal sa nikým trafiť.

18. júna nasledovali dve skupinky malákov taktiež z MŠ Šaštín, z ktorých najmenší nemal ešte ani tri roky. Tu sme museli zvoliť inú taktiku. Po úvodných dostihoch si všetci odpočinuli a pretiahli všetky svaly pri raste a vývoji semenka na veľký strom. Potom sa všetci hrali na lesné populšky a nalepili si herbár semenok. Následne všetci pohádzali šišky do vytýčeného cieľa a pri kľazke dostali sladkú odmenu.

Aby tých škôlkárov nebolo málo, o týždeň mňa čakali škôlkári z MŠ Stráže pri polovničkej chate Belveder. Týchto som zaujal poznávaním zhodov zo srnca, jeleňa i daniela. Nasledovali lesné dreviny, ich halúzky a semenka. Bolo na nich vidieť, že by chceli behať a preto sme pri dostihoch vyhrali „Veľkú Pardubickú“, aby potom hmatom poznali zaujímavé predmety v tajomných škatuľkách. Sluchové pexeso pre nich nebolo také zaujímavé ako hádzanie šíšiek do plechového vedra. Pred odchodom všetci dostali sladkú odmenu spolu s malým darčekom.

Azda za všetkých učiteľov sa k našej iniciatíve vyjadřila pani Ivana Hájková, učiteľka z MŠ v Strážach: „Je zaujímavé, že Vás tí malí poslúchajú tak dlho (asi jeden a pol hodiny), pretože u nich je to maximálne 20 minút.“ Keď si predstavím, že každý učiteľ musí s týmito deťmi stráviť niekoľko hodín denne, chápem náročnosť učiteľského povolania, ale aj to, že majú zaslužený nárok niekoľkokrát ročne si od nich oddýchnuť. To, že im so žiakmi pomáhamo aspoň niekoľkými málo hodinami strávenými pri lesných hrách, je len malé zrnko, ktoré radi vykonávame.

**Ing. Zdeněk Unger, lesný pedagóg,
OZ Šaštín, LS Moravský Sv. Ján**

Nefajčiť sa vypláti!

Ziaci všetkých tried II. stupňa Špeciálnej základnej školy v Šaštíne-Strážach sa počas tohto školského roka v mesiacoch november - apríl zapojili do celoeurópskej „Súťaže nefajčiarskych tried.“ Súťaž má za sebou už tretí ročník a organizuje ju občianske združenie Stop fajčeniu. Naša škola sa v tomto ročníku umiestnila v rámci Slovenska na peknom 2. mieste.

Cieľom tejto súťaže je ukázať žiakom, že v dnešnej dobe už nie je moderné fajčiť. Lepšie je s fajčením nikdy nezačať, alebo aspoň čo najrýchlejšie prestať. Ambíciou súťaže je taktiež oddialiť vek, kedy žiaci začínajú experimentovať s cigaretami, prípadne ich motivovať k úplnému nefajčeniu.

Počas tejto súťaže sa žiaci každej triedy spolu so svojím učiteľom zaviazali, že nebudú fajčiť. Ak by aspoň 90% žiakov z každej triedy nevydržalo nefajčiť počas celej doby trvania súťaže, musela by byť celá trieda zo súťaže vylúčená. Okrem pravidelných mesačných hláse-

ní boli súčasťou i rôzne sprievodné aktivity - napr. výtvarná a literárna súťaž a každý mesiac ešte jedna špeciálna úloha.

Počítač alebo internet

Mnohým sa na prvý pohľad možno zdá, že závislosť od počítača a od internetu je jedno a to isté. Opak je však v tomto prípade opäť pravdou. V minulom čísle som sľúbila, že sa budem tejto téme venovať bližšie, tak prinášam niekoľko informácií. Veľmi ma šokovala informácia o americkej trinásťročnej školáčke, ktorá spáchala samovraždu, pretože ju k nej dohnala päťdesiatročná susedka. Tá sa na internetových stránkach vydávala za šestnásťročného chlapca, ktorý školáčke lichotil, neskôr vyznával lásku, až raz jej napísal, že tento svet by bol bez nej lepší. Pár hodín nato, ako si odkaz prečítala, sa táto školáčka obesila.

Na internetových stránkach si môže zriadiť svoj profil každý, kto má záujem. Môže si tu umiestniť svoje fotky, videá alebo hudbu. Takisto si môže dopisovať s inými užívateľmi. Avšak uvedené údaje môžu byť úplne vymyslené a nikto to nemusí ani zistiť. Tak ako to bolo aj v prípade susedky americkej školáčky.

Závislosť od počítača je naviazanie vnímania dieťaťa a celej jeho osoby na virtuálny (počítačový) realitu. Dieťa sa fixuje na rôzne hry a ich aplikácie. Predstavuje si ich a napodobňuje ich. Dokonca sa vžíva do virtuálnych postáv v počítačových hrách a prežíva spolu s nimi celý dej. Dieťa závislé od počítačových hier si vytvára svoj vlastný svet a žije v ňom. Stráca schopnosť komunikovať s okolím a odcudzuje sa spoločnosti. Je presvedčené o svojej pravde. Rodič môže mať pocit, že nedokáže s dieťaťom komunikovať, pretože dieťa o ničom inom, ako o počítačových

hrách nerozpráva.

Závislosť od internetu je niečo úplne iné. Dieťa je závislé od sledovania internetových stránok a od chatovania (t.j. čítovania). Jednou zo základných charakteristík internetu je anonymita. Na webových stránkach môže mať každý svoju identitu, nemusí ihneď reagovať na podnety, ale má čas si premyslieť čo spraví. Takto väčšina ľudí ukrýva svoje hendikepy, ktoré sú pri bežnom rozhovore viditeľné. Snažia sa stať niekým iným, lepším.

Príznakmi, ktoré na tieto závislosti priamo poukazujú, sú silná fixácia na počítač, keď naň dieťa neustále myslí a investuje do tejto záľuby aj všetky peniaze. Dalším znakom je strata kontroly nad časom, kedy dieťa odsúva bokom predchádzajúce záujmy. Deti chcú klamať o čase strávenom pri počítači alebo na internete. Toto si však šikovní rodičia na počítači ľahko overia. Často sa u týchto detí prejavujú zmeny psychického stavu (nepokoj, nesústredenosť, nervozita, podráždenosť, nespavosť, pocit prázdnoty, keď nemôžu tráviť čas pri počítači), zmeny osobnosti z dôvodu, že sa na internete, alebo pri hrách vydávajú za niekoho iného. Zanedbávajú svoje okolie, blízkych, prestanú sa venovať škole i záujmom. Strieda sa u nich pocit šťastia z práce pri počítači s pocitmi viny za množstvo času stráveného surfovaním.

Ako predchádzať závislosti od počítačových hier:

! Sledujte, aké hry vaše deti hrajú.
! Stanovte dieťaťu čas, ktorý môže stráviť pri počítači a kedy si musí urobiť prestávku.

Odmenou pre všetkých súťažiacich je nielen dobrý pocit z toho, že dokázali svoju veľkosť nefajčením a tým si uchránili svoje zdravie, ale i triedny certifikát a množstvo vecných odmien. Odovzdávanie cien a odmeňovanie víťazov sa uskutočnilo 24. mája 2008 v Bratislave pri jazere Štrkovec v areáli hier Radosť. Peknou odmenou pre deti bol už samotný výlet do Bratislavy zdarma, kultúrny program, športové súťaže a vecné odmeny. Program moderovala Míška Marienková a hlavné ceny prišla organizátorom pomôcť odovzdať speváčka Míša.

Tento slnečný deň pri štrkoveckom jazere zanechal v deťoch hlboké dojmy. Zároveň bol aj malou morálnou odmenou pre všetkých prítomných učiteľov a koordinátorov, ktorí sa práve v oblasti závislosti venujú žiakom v školách.

**Mgr. Ludmila Machová,
Koordinátorka drogových
závislostí v SZŠ v Šaštíne-
Strážach**

Uvedomte si, že hry majú i kladné stránky. Niekedy rozvíjajú logiku, postreh, schopnosť orientácie v zložitých situáciách, koordináciu očí a rúk, koncentráciu a riešenie problémov. Dôležitý je výber hier. Niekedy si nájdite čas a hrajte hry spoločne a rozprávajte sa o nich.

! Zistite, či dieťa hraním počítačových hier neuniká pred nejakým problémom.

Predchádzajte tomu, aby sa dieťa nudilo. Dávajte pozor, aby dieťa nehrávalo často hry u kamarátov.

Zásady bezpečného využívania internetu:

Počítač si doma umiestnite na ľahko kontrolovateľné miesto.

Naučte sa ovládať internet tak dobre ako deti (opak býva pravidlom).

Pochopte, že v dnešnej dobe sa stal internet bežným komunikačným prostriedkom. Internet považujte za súčasť života, ale nezabudnite s dieťaťom komunikovať.

Dôverujte svojim deťom, nenarušajte im súkromie a nevstupujte do ich mailov a súborov.

Ak zistíte, že sa dieťa dostalo na nevhodnú stránku, nerobte paniku a chaos, ale dieťaťu vysvetlite nebezpečenstvá takýchto stránok.

Ak zistíte, že vaše dieťa sa stáva webophilom, teda závislákem od internetu a nebudete si vedieť poradiť, odbornú pomoc nájdete v OPPP v Senici na Robotníckej ulici.

V niektorom ďalšom čísle Hlásníka vám prinesiem informácie o mobilných telefónoch.

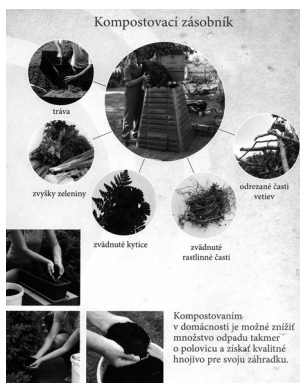
Mgr. Ľudka Machová

Bioodpad náš každodenný

V predchádzajúcich dvoch vydaniach Hlásnika sme vám priniesli články o triedení odpadu, poplatkoch za vývoz komunálneho odpadu a kompostovaní bioodpadu. Dnes prinášame tretiu - záverečnú časť o výrobe kompostovacieho zásobníka.

Kompostovaním v domácnosti je možné znížiť množstvo odpadu takmer o polovicu a získať kvalitné hnojivo pre svoju záhradu. Pri výrobe kompostu sa vhodný biologický materiál postupne navrstvuje. Každý materiál má iné vlastnosti. Pre správnosť prípravy je dôležitý pomer uhlíka a dusíka. Platí, že dusikáté látky (hnoj, pokosená tráva, zvyšky zo záhrady) sú väčšinou mäkké a zelené. Tieto musíme miešať s uhlíkatými (drevená štiepka, piliny, hobliny, listie), ktoré sú zväčša suché a hnedé. Optimálny pomer je 30-35 : 1 v prospech uhlíka, pričom je dôležité, aby sa odpad miešal a nie ukladal vo vrstvách. Kompostovanie je proces, ktorý prebieha za prístupu kyslíka. Bez neho by kompost hnil a zapáchal. Okrem toho je dôležitá aj správna vlhkosť.

Pri pokročilejšom rozklade sa dá optimálna vlhkosť zistiť jednoduchým spôsobom: hrst kompostovacieho materiálu sa stisne v ruke, pričom medzi prstami sa má objaviť niekoľko kvapiek tekutiny. Po roztvorení ruky by mal materiál zostať pohromade. Ak vytečie veľa vody, je kompost prevlhčený a musíme doň pridať suchý, hrubší materiál. Ak sa medzi prstami kvapôčky neobjavia a po otvorení sa materiál rozsype, je suchý a musíme ho dovlhčiť.

Kompost je hotový asi po roku. Vyzretý kompost je hnedej až tmavohnedej farby, drobnej štruktúry, nezapácha ale vonia ako humus. Najvyššiu kvalitu získame pri premiešaní rôznorodého materiálu. Biologické materiály sa ukladajú na kompostovisko. Finančne najmenej náročná je stavba kopy - hroba. Tá však zaberá najviac miesta a preto sa častejšie používajú zásobníky. Zásobníky môžu byť drevené, betónové z pletiva, plastové aj kovové. Väčšina sa dá kúpiť hotová, ale niektoré sa dajú jednoducho vyrobiť doma.

Ako si zhotoviť drevený kompostovací zásobník s prednou vyberateľnou stenou:

Najprv zašpicatíme stĺpy. Na dva, ktoré budú tvoriť prednú stenu pribijeme lišty tak, aby tvorili drážku pre dosky, ktoré sa do nej budú zakladať. Ak to máme spevnené, postupne popribíjame dosky na bočné steny tak, aby medzi jednotlivými doskami zostávala 5 cm medzera. Tá bude slúžiť na vetranie kompostovacieho materiálu. Nasleduje zadná stena a lišta na prednú stenu, ktorá udržiava rozostup bočných stien. Položíme zhotovené kompostovisko na miesto a jemne ho zatlačíme alebo zatlačíme do zeme. Prednú stenu budú tvoriť samostatne vyberateľné dosky, ktoré od seba oddelíme tak, že do každej (až na poslednú najvrchnejšiu) z vrchu pribijeme klince tak, aby vyčnievali 5 cm. Ideálne je mať v záhrade 3 kompostovacie zásobníky. Jeden slúži na zber bioodpadu, druhý na kompostovanie a dozretie kompostu a tretí na prehadzovanie kompostu. Ak sme takto zhotovili kompostovací zásobník, môžeme začať so zberom bioodpadu.

Možno sa vám na prvý pohľad zdá kompostovanie trochu zložité. No verte, že také nie je. Chce to len trochu skúsenosti a výsledky sa dostavia. Možno vaše prvé kompostovisko a kompost nebudú hneď „super“, no časom sa to bude zlepšovať. Hlavné je začať a skúšať. Znížite tým množstvo miešaného miestneho odpadu, poplatky za likvidáciu a získate kvalitné hnojivo pre vašu záhradu.

Podľa materiálov Regionálnej rozvojovej agentúry spracovala E.M.

Prichádza dušičkový čas

V minulom čísle Hlásnika mi redakčno-tlačiarenský škriatok vypustil hneď z úvodnej vety z rozhovoru s kolegom Peťom jedno dôležité slovné spojenie - v zdraví. Nie je teda závidenie-ahodné, ak sa niekto v dnešnej dobe dožije dýchodkového veku, ale ak sa ho dožije v zdraví. V zdraví takom pevnom, aké ho má môj už bývalý kolega Peter. A keď ho už druhý raz spomínam, tak mu prajem, aby mu také aj čo najdlhšie vydržalo. Veď on, športovec, najlepšie vie, čo pre to svoje zdravie robí.

Takmer všetci pracujúci sa na odchod do dôchodku tešia. Niektorí sa dýchodkového veku však ani nedožijú a iní si ho neužijú zase potom. Niektorí ľudia - prívrženci a paraziti spoločnosti naň čakajú „pochtivo“ celý život na podpore. Iní svedomito makajú a už ani nepočítajú za koľko to majú. Aj tak sa tá hranica neustále posúva v náš neprospech, tak načo sa stresovať nejakými rokmi.

Mala som kamaráta, ktorý mal už pri skončení učňovky vypočítané, koľko rokov musí odrobiť, než pôjde do dôchodku. Všetci sme sa na tom bavili. Hovorí sa, že Pán Boh sa najviac zasmieja a pobaví vtedy, keď si my plánujeme budúcnosť. A to sa naplnilo aj v prípade môjho spomínaného kamaráta. Zomrel. Nešťastná náhoda ho vytrhla zo života, keď mal 31 rokov. Kruté, ale aj toto nám život dennodenne prináša.

O pár dní pôjdeme na cintorín zapáliť svietelka za dušičky našich milovaných a najbližších, ktorí nás opustili. Prinesieme kytičky, venček, pomodlíme sa a budeme spomínať. Spomínať na všetko pekné, čo nás s nimi spájalo a premýšľať o tom, aké by to bolo, keby tu boli ešte s nami. Keby sme im mohli povedať ešte niečo, čo sme nestihli, na čo sme mali stále čas. Keby nám oni mohli povedať ešte jednu poslednú vetu, aká by asi bola?

Určite si i poplačeme, možno sa nám tým ulaví. Zmierni to našu bolesť i žiaľ. Prázdne miesto po niekom blízkom však už nevyplníme. Nech by aj prišiel niekto druhý, nikdy to už nebude ono. To „ono“, ktoré si neuvedomujeme a ani nevážime, keď ho prežívame.

Opäť mi prichádza na myseľ jeden citát, že mladí ľudia si ani neuvedomujú, že staré dobré časy žijú práve teraz. Tie časy, na ktoré budú ako starí spomínať. Keď im nebude slúžiť krátkodobá pamäť a nebudú si vedieť spomenúť, čo robili pred chvíľou alebo včera. Zato si však presne spomenú na staré zlaté časy z mladosti. Žijeme ďalej pre tých, ktorí tu s nami zostali. Aj po nás tu raz zostanú len spomienky v našich defoch. Každý si želá, aby sa naňho spomínalo len v dobrom. Budme takými, akými chceme byť v spomienkach tých, ktorí nás prežijú. Našťastie nikto nevie, dokedy tu bude. Nech je toho zlého, na čo chceme zabudnúť, čo najmenej.

„Skús žiť tak, jak poslednýkrát...“

E.M.

Zdravotnícke okienko

Detoxikácia organizmu - metóda na upevnenie zdravia

V dnešnom svete sú naše organizmy nútené bojovať s takým množstvom toxických látok, na aké v minulosti neboli zvyknuté. Toxíny sa do nášho tela dostávajú z prostredia, v ktorom žijeme, zo vzduchu, ktorý dýchame, z jedla, ktoré konzumujeme a z tekutín, ktoré pijeme. Tieto toxíny sa rokmi v našom tele ukladajú, zanášajú orgány a cievy a človek začne trpieť únavou, stratou vitality, starnutím a mnohými chronickými chorobami.

Ak sa chceme toxínov zbaviť a telo prečistiť - musíme sa detoxikovať. Detoxikáciu je možné prevádzať u každého človeka bez obmedzenia veku, pohlavia a nemá žiadne škodlivé účinky. Pri detoxikácii dochádza k uvoľňovaniu toxických látok z tela, k rozpúšťaniu rôznych ložísk a usadenín.

Revolučná metóda v detoxikácii organizmu predstavuje moderný, veľmi účinný a jednoduchý spôsob ako sa zbaviť toxínov a opäť nastoliť rovnováhu a zdravie v našom organizme pomocou detoxikačného prístroja - vaničky Mary Staggs. Tento detoxikačný prístroj nesie meno Dr. Mary Staggs, uznávanej anglickej terapeutky, ktorá bola pre svoj revolučný vynález nominovaná aj na Nobelovú cenu.

Táto liečebná metóda aktivuje v ľudskom organizme prirodzený autodetoxikačný systém a umožňuje mu nastoliť v organizme rovnováhu. Metóda sa používa nielen pre prevenciu, ale aj liečbu niektorých zdravotných problémov.

Prístroj pracuje na podklade elektrolyzy. Teda na vodnom elektrolytickom kúpeli nôh alebo rúk. Elektrody prístroja vytvárajú bioenergiu, ktorá regeneruje a upevňuje fyzickú a psychickú odolnosť v organizme a navodzuje pocit pohody. Nastoluje rovnováhu nášho energetického pola, vyladením kladných a záporných polí v tele. Elektrolyza vo vaničke navyše spôsobuje uvoľňovanie rôznych substancií a toxínov v dôsledku štiepenia molekúl vody. Tieto substancie sa premiestňujú k elektródam alebo sú nimi vylučované a prebieha tak transformácia, ktorá vrcholí zrážaním častíc vo vode a zmenou jej farby a uvoľňovaním plynov, čo ovplyvňuje organizmus.

Pri detoxikácii sa mobilizujú soli a na ne naviazané ťažké kovy, toxíny a metabolity, ktoré potom vo zvýšenej miere odchádzajú močom. Preto je dôležité pred detoxikáciou

vypiť aspoň pol litra tekutín.

Pravidelné používanie detoxikačnej vaničky pomáha pri

- poruchách krvného obehu a varixoch
- artritíde a reumatických ochoreniach
- problémoch s pohybovým ústrojenstvom
- dne, chronických bolestiach
- celulitíde, opuchoch končatín
- poruchách trávenia
- problémoch imunitného systému
- alergiách
- sinusitíde, migrénach
- kožných ochoreniach
- ochoreniach nervového systému
- zlej funkcii obličiek
- chronickej únave a vyčerpanosti
- vysokom krvnom tlaku a zavodení organizmu
- otrave ťažkými kovmi
- predčasnom starnutí, omladzuje organizmus.

V rámci prevencie sa doporučuje detoxikácia 1-2-krát mesačne. Procedúra trvá 30 minút. Osoba má v kúpeli ponorené nohy. Pred kúpeľom je potrebné sa poriadne napiť vody, to isté aj počas a po kúpeli. Prítomnosť farieb, bublín, zmeny na hladine vody a zmien hodnôt pH počas priebehu detoxikačného procesu naznačuje, že vo vaničke prebieha polarizácia. Po prvej aplikácii môže vzniknúť únava, pokles tlaku. Tento stav je prechodný, možno ho zmierniť pitným režimom.

Detoxikáciu by nemali používať tehotné ženy, osoby so zníženou zrážanlivosťou krvi a epilepsii. Tiež nesmú prístroj používať osoby s implantovaným kardiostimulátorom, kovovými implantátmi, pri akútnych zápaloch a virózach.

Mnoho mojich pacientov túto detoxikačnú metódu pomocou prístroja Mary Staggs vyskúšalo a máme na ňu pozitívne ohlasy. V prípade záujmu o detoxikáciu sa informujte na tel. číslo (034) 622 80 16. Detoxikáciu vykonávame priamo na ambulancii.

MUDr. Silvia Ožvoldíková,
prakt.lekár pre dospelých, Štúrova ul., Šaštín

Október – Mesiac úcty k starším

Všetci chceme dlho žiť, ale nikto z nás nechce byť starý. Toto povedal kedyś dávno jeden učenec a platí to i dnes. Všetkým, ktorí o sebe hrdo povedia, že sú starí, patrí tradične mesiac október. Mesiac úcty k starším je tu i preto, aby sme im nezabudli poďakovať, vypočúť ich či potešiť svojou návštevou alebo malým darčekom.

Školáci z nášho mesta sa už tradične tešia na návštevy v miestnom domove dôchodcov. Dúfame, že starých potešia svojou návštevou i tento rok.

Priala by som si, aby nezomierali mladí

ľudia. Aby mohol každý zostarnúť s vráskami na tvári a užil si starobu so svojimi najbližšími, s deťmi i vnúčatami. A aby si užil aj mesiac október, ktorý je venovaný starým ľuďom. Každý si predsa vychutná Deň detí, neskôr MDŽ či Deň matiek alebo Deň otcov a tak by mal pokračovať až k tomu mesiacu októbru.

Spestrime ho tým, ktorí sú medzi nami, niečím pekným. Stačí príjemným slovom, úsmevom alebo len pozdravom.

Vďaka Vám, starí, za všetko, čo ste urobili pre ďalšie generácie!

L.M.

Hrnčiarri v Šaštíne

V Šaštíne najväčší rozmach remesiel bol práve zásluhou habánov. Najtypickejšie po nich ostalo hrnčiarstvo. Boli to rodiny Katerincových, ktoré vyrábali hlavne úžitkové predmety a boli to : džbány, čepáky, kvetináče, mliečniky tzv. „loviky“, pekáče tzv. „prutvany“ a hrnce na varenie.

Predaj čepákov z mája 1944 s hrnčiariským majstrom p. Ladislavom Katerincom s jeho manželkou.

Zhotovovali aj veľké nádoby na nakladanie kapusty, tiež misky na ovocie a formy na bábovku. Náročné na prácu boli hlavne pekáče. Spotrebovalo sa na ne veľký kus hlíny, lebo ich hrnčiar musel vytiahnuť až do výšky 45 cm.

Vyhľadávané pre roľníkov boli hlavne čepáky, ktoré mali tú výhodu, že voda v nich si udržiavala stále teplotu. Čepáky mali vo vnútri ucha otvor, ktorý uľahčoval z neho bezproblémové pitie vody. Šaštinskí hrnčiarri surovinu ťažili v hliníku u Zväčovho mlyna. Z vyťaženej hlíny robili tzv. „truple“, ktoré vážili až 30 - 40 kg. Doma to oddelili od nečistôt. Ručne hlinu spracovali, pokrájali na dielce, ktoré potom išli na hrnčiarsky kruh. Hrnčiarsky kruh otáčali bosí. Pekáče vyrábali v celku a potom výrobok rozrezali na dve polovice a po vysušení ich glazovali. Polevy na to miešali z rôznych materiálov, ktoré predtým zomleli na žarnove. Vysušené výrobky išli do pece a vypalovali ich na 900°C. Ich výrobky v minulosti používala skoro každá domácnosť. Najviac čepákov sa predalo v dobe žatvy. Súkromne hospodáriaci roľníci

ich potrebovali na poli pre koscov a ich pomocníkov. Šaštinskí hrnčiarri mali dobrú povest v širokom okolí. Ich výrobky, hlavne čepáky, dochádzali kupovať až z Myjavy. Prichádzali na konských povozoch a brali ich plné vozy. Hrnčiarri v Šaštíne svoje výrobky predávali hlavne na jarmokoch a tiež na Kláštorňom námestí

Pán Katerinec pri spracovaní pekáčov.

Hrnčiarri pri práci. Pestrý sortiment hotových výrobkov pred vypalovaním.

v dobe púti. Tie, ktoré sa v sobotu nepredali, na noc uložili do pyramídy a v nedeľu ich predali. Ľudia im nikdy cez noc nezobrali ani nerozbili žiaden čepák. Od polovice minulého storočia ukončili svoju činnosť. Nahradili ich kovové nádoby a plasty.

Rafael Menšík
Foto: Z archívu Olgy Gazárkovej

Ján Abrahamffy - náboženský spisovateľ

Aj keď ho zaraďujú medzi významných Skaličanov, podľa najnovších výzkumov sa narodil v roku 1662 v Novom Meste nad Váhom. V Skalici však strávil svoje detstvo, pravdepodobne u starých rodičov z matkinej strany. Tu vychodil i dve triedy gymnázia. Potom odišiel študovať na trnavskú univerzitu, kde dosiahol v roku 1680 hodnosť bakalára a ďalej pokračoval v štúdiu teológie. V roku 1684 sa stal Abrahamffy v Hlohovci františkánom a za kňaza bol vysvätený v roku 1687.

V ďalšom období pôsobil ako kazateľ, ľudový misionár a hlavne náboženský spisovateľ v Beckove, Kremnici, Hlohovci, Nižnom Šebeši a Košiciach. Publikčná činnosť Jána Abrahamffyho je pomerne rozsiahla a má význam pre katolícku barokovú poéziu, ako i pre štúdium dejín slovenčiny. Jeho literárne dielo je svojím obsahom i formou poznačené barokovou dobou.

Napísal knižku modlitieb nábožných, ktorá vyšla v Trnave v r. 1693 a obsahuje slovenské modlitby v poézii i próze, Zaltár, ktorý bol vydaný v Brne v r. 1697, potom Fakule hořící, vydané v Brne r. 1700. Holocaustum quotidianum -

vyšlo vo Viedni v r. 1695 - je to latinská modlitebná knižka pre kňazov a rehoľníkov. V rukopise zostali slovenské kázne a latinská príručka pre františkánskych novícov.

Od roku 1703 pôsobil Abrahamffy v Skalici, kde aj ukončil pred 280 rokmi svoju životnú cestu dňa 14. apríla 1728

Mgr. František Havlíček

Niečo na rozveselenie

Viete, prečo chce rybár, aby ho po smrti spopolnili? - Lebo sa bojí pomsty červíkov.

Vykukne krokodíl z vody na rybára a pýta sa ho: - Berú, berú? - Ale kdeže, ani ťuk... - Tak sa na to vykašli a pod sa vykúpať.

Sedia dvaja rybári na brehu. Zrazu jeden z nich vyberie udicu z vody a začne s ňou mávať. Druhý na to: - To čo robíš? - Keď neberú ryby, tak skúsím vtáky!

Právo na život má každý - človek, vták, zviera

Nie je tomu tak dávno, čo som napísal niekoľko viet, ako si dokážeme vážiť všetko okolo nás, hlavne zvieratá a nebeské vtáctvo. Poukazoval som, že sa nájdú ľudia s nulovým pocitom zodpovednosti za prírodu a všetko živé v nej. Vtedy som poukazoval na postfňané lastovičie hniezda, taktiež som spomenul, ako niektorí naši občania bezhlavo zabijajú vtáky, doslovne ich vyvražďujú vo veľkom. Keď som zisťoval prečo, bolo mi povedané, že preto, lebo sú premnožené a ničia úrodu. Aj kedysi boli vtáci, aj kedysi bola úroda a všetci v symbióze s prírodou prežívali spolu. Nikomu to nechýbalo. Nikdy vtáci nesiali ani nežali, ale vždy boli nasýtení. V Písme sa hovorí, že keď dal Pán Boh kravičku, tak dal aj trávičku. Pre každého to čo patrí k životu tu na tejto zemi. Pýtam sa tých, ktorí majú v sebe zakódovaný macošský prístup k prírode a všetkému živému v nej: „Všimli ste si, čo sa deje okolo nás?“ Podívať sa dnes na tie drôty a na stromy, koľko na nich sedelo nespočetných krďľov a koľko ich ešte tam je teraz. Svojou aroganciou a necitom sme sa dostali tam, kde by sa nám to v minulosti ani nesnívalo. Drôty sú skoro prázdne a v korunách stromov sa mihne kde-tu jeden alebo dva vtáčiky. Prosím, neďívajte sa hore cez „hľaditko“ /mušku/ na puške, podívať sa očami a srdcom. Zamyslite sa nad tým, že ste jedným z mnohých, ktorí sa pričinia o to, aby i ďalšie generácie poznali nejakého vtáčika len z knížiek, resp. zo záberov na fotkách. Možno že niektoré budete mať

vypreparované doma. Nepochopím, ako takíto ľudia dospeli do takej fázy, že im cit, rozum, ani srdce nedá signál, „nerob to, lebo čo robíš, je prejavom nefudskosti“. Chceme sa dožiť doby, keď na stromoch budú namiesto vtákov roboty? Čo spravíme s hmyzom, ktorý nám znepríjemňuje život? Má to jednu chybičku roboty nepotrebuje jesť. Nikdy nepochopím, ako môže niekto zabíjať tie chudátka vtáky, len aby si doma nakŕmil svoje obľúbené zvieratá. Je aj iná možnosť. Verím, že keby hocikto oslovil pána Ottu Poláka, predá mu mäso pre svojich obľúbencov.

Moje zbožné želanie je: nech mier, láska a porozumenie zavládne medzi nami a verím, že svet bude pre všetkých ešte krajší, lebo sa naň budeme dívať lepšími a láskavejšími očami.

Už niekoľko rokov dozrieva vo mne myšlienka, uviesť do chodu útulok pre opustené zvieratá. Pre začiatok počítam s 10-timi koterami s prípravovňou a postupne to rozšíriť na 20. Je to reálne, len treba chcieť. Je nato treba kus pozemku a prípadne nejaké stavenia, ktoré by svoje zisky prevádzkali na útulok. Potom po zabehnutí sa zaoberať myšlienkou spre-vádzkovať u nás tzv. hotel pre odložené zvieratá. Zámer je premyslený, len treba trochu pochopenia a snahy (aj financie?). Len vtedy bude medzi ľuďmi panovať láska, keď postavieme zvieratká na ich úroveň.

Ľudovít Hrnčiar, v.r.

Z histórie zdravotnej výchovy na Záhorí

Čestné miesto v kultúrnych dejinách Slovenska zabezpečila Záhoriu predovšetkým Skalica. Viac ako 300-ročná gotická Horná Strážnická brána mesta Skalice sa otvorila dekorán doktorovi medicíny a filozofie Jozefovi Sekuriusovi, docentovi známej univerzity v holandskom Levdene, keď ňou r. 1647 prešiel aj so svojím staručkým otcom Wolfgangom, bývalým osobným lekárom Kataríny zo Žerotína, manželky Karola zo Žerotína, ochrancu pobielohorských exulantov. A práve vďaka Žerotínovej intervencii našli pobielohorskí utečenci azyl v Skalici. V Sobotišti a vo Veľkých Levároch posilnili z južnej Moravy r. 1622 vypovedaní anabaptisti tamojšie habánske komunity, ktoré mali svoje nemocnice a lekárne so znamenitými lekármi. Dosvedčujú to i lekárske spisy z toho obdobia.

Dr. Sekurius, ktorý bol v stálom styku s levdenskou univerzitou, bol milo prekvapený dobre organizovanou zdravotnou starostlivosťou o mešťanov Skalice. V Skalici už viac než 200 rokov existoval špitál „Štibor“. Sekuriusovým nástupcom sa stal učený humanista a básnik Michal Ascanius, ktorý dosiahol titul doktora medicíny v Tübingene r. 1637.

V 18. storočí bol široko-ďaleko známy skalický fyzikus dr. Ján Gottman, ktorý aj vypracoval analýzu liečivej vody v Smrdákoch. On prejavil svoju statočnosť i v čase moru r. 1739, keď bol na moravských hraniciach postavený vojenský kordón. Keďže ročne dostával k svojmu riadnemu platu a naturaliam od magistrátu ako dar 6 sudov vína, liečil zadarmo senátorov a chudobných, pre ktorých zriadil i zvláštnu lekárníčku.

Ďalším významným vzdelancom na poli zdravotnej výchovy bol Skaličan Pavel Doležel, ktorý bol i autorom prvej vedeckej koncipovanej slovenskej gramatiky.

O rozvinutí slovenskej lekárskej terminológie sa zaslúžil

Doležalov spolurodák Dr. Ján Prokopius, ktorému vyšiel v skalickej tlačiarňi preklad spisu švajčiarskeho lekára Tissota pod názvom „Zpráva pro lid obecný ve vseh bydlíci, kterak by zdraví svého chrániti a v nemocch sobě pomáhati měl“. Autorom prvej slovenskej zdravotvedy bol odcho-vanec artikúlárnej školy v Prietrži Ján Tonzóris, ktorý poučoval o bežných chorobách a ich liečení domácimi prostriedkami.

V 19. storočí spolupracoval s dr. Prokopiusom básnik Bohuslav Tablic, ktorý vydával knižky o správnej životospráve a zaujímal sa zvlášť o zdravotný stav spisovateľov.

Medzi ďalších významných Záhorákov v oblasti zdravotnej výchovy patrili: ľudový lekár František Madva, budínsky lekár Augustín Hlaváček, Zigmund Schordann z Veľkých Levár, K. Helmer z Kuchyne pri Zohore a D. Mikulecký z Myjavy. V prvej polovici 19. storočia bol medzi pospolitým ľudom veľmi rozšírený spis od sobotiškého kazateľa Jána Šuleka pod názvom „Vodolékař, aneb Poučení, kterak čerstvá studená studniční voda proti mnohým těla nemocem lidí i dobytka k prospěchem užívatí se může“.

Medzi najosvedčenejších popularizátorov vedeckých poznatkov v šírení zdravotnej výchovy patrili Daniel G. Lichard so svojím dvojtyždenníkom Obzor, v ktorom okrem iného pravidelne informoval o putovných zhromaždeniach a činnosti Spolku uhorských lekárov a prírodovedcov. Lichardovou zásluhou vyšla v Skalici r. 1873 prvá slovenská učebnica pôrodnictva pod názvom „Kniha o pôrodnictve“ od prvého riaditeľa Ústavu pre výchovu pôrodnických asistentiek v Bratislave, dr. Jána Ambra.

**Podľa dr. Františka Buchtu
spracoval Mgr. František Havlíček**

Združenie telesne postihnutých informuje

o pripravovaných akciách v našom meste.

Za prvý polrok sme uskutočnili všetky naplánované akcie. Do druhého polroka máme pripravené ďalšie podujatia. Teraz je otvorená výstava ručných prác, ktorá trvá od 6. júna do 30. septembra 2008. Je otvorená každú sobotu a nedeľu od 10. do 17. hodiny v múzeu Baziliky Sedembolestnej Panny Márie pri sakristii. Výstavu navštívilo doteraz veľa občanov Slovenska, Čiech, Rakúska, ale i z ďalekého Nového Zélandu, Japonska a USA. Dobrovoľný príspevok bude zaslaný na misie.

Ďalšou akciou bude zájazd na Moravu do Mikulova a Lednic dňa 20. septembra 2008.

Ako po iné roky v mesiaci december pripravujeme

Benefičný koncert, ktorý plánujeme na 14. decembra. Výťažok z tohto koncertu venujeme deťom z Rohova. Dúfame, že účinkovanie neodriekne moderátor p. Fančovič a jeho hostia spolu s deťmi z MŠ Šaštín-Stráže, dievčatami z DOMKY a pán Kalenský. A ako vždy nás potešia i deti z Domova sociálnych služieb v Rohove. Vždy si pripravvia pekný program, ktorý s veľkou láskou pripravujú po celý rok.

Veríme, že i v tomto roku pripravujeme program, ktorý poteší všetkých prítomných.

Na Vašu účasť sa už vopred tešíme.

Za ZO ZŤP: Štefka Macháčková

Postihnutí putovali...

Na sviatok sv. Alojza presne o polnoci vybrali sme sa, zdravotne postihnutí, na púť do Mariázellu. Bolo to naše pranie, keď sa nás na predchádzajúcich stretnutiach vedúce pýtali, kam by sme chceli ísť na výlet. Nuž, nevybrali sme si výlet, vybrali sme si púť. Veď každý z nás pozná Mariázell, keď už nie z iného, aspoň z hmčiekov, ktoré nám zanechali naše starenky či prastarenky, ktoré putovali k mariázelskej Matke vofakedy, ale nie ako my pohodlným autobusom ale pešo. Cesta im vraj trvala dva týždne a doma ich nečakal odpočinok, ale zameškaná práca na poli.

Do nášho autobusu v Bratislave pristúpil kňaz inž. Kamil Kutariňa SDB. Poznali sme ho všetci, veď pred rokmi pôsobil v Šaštíne. Tlmočníka nám robil Mgr. Matej Bris, profesor na tunajšom gymnáziu. Pomodlili sme sa na začiatku cesty a potom sme väčšinou pospávali. Ráno sme boli na mieste. Po rannej modlitbe sme si urobili rannú hygienu, naraňajkovali sa a vybrali sa k chrámu. Pozdravili sme Matičku mariázelskú, vyslovili podakovania, prosili za svoje rodiny, za chorých a starých, ďakovali za všetky dobrá a milosti. V dopoludňajších hodinách sme si popozerali mesto, zakúpili darčeky a upomienkové predmety pre svojich doma. Svoju slovenskú omšu sme mali o 13. hodine. Celebroval ju dôst. pán Kutariňa, ktorý pred omšou vyspovedal tých, ktorí to nestihli doma. Po omši sme si vykonali pobožnosť križovej cesty. Križová cesta v Mariázell je náročná, no až na pár výnimiek sme ju obsolvovali všetci. Ti, ktorí nevládali vjsť na kalváriu, modlili sa dole v údolí.

Po poobedňajších litániach sme sa chystali domov.

Tu som vzdychla: „Mám jednu túžbu, po každom raz, keď idem touto cestou.“ Pán šofér a tlmočník sa ma spýtali na predmet mojej túžby. Odvetila som: „Nedaleko od hlavnej cesty je odbočka na Mayerling.“ – „A čo tam máte“, spýtali sa ma. – „Nuž, je to zaujímavá história“, hovorím ja. „Odohrala sa tam jedna lúboštná tragédia. Následník trónu, korunný syn Rudolf, syn kráľovnej Alžbety (zvanéj Sisi) a cisára Františka Jozefa, 30. januára 1889 so svojou mládučkou milenkou, 17-ročnou Mary Wetscherovou, spáchal spoločnú samovraždu na poľovníckom zámčeku v Mayerlingu. Rudolf bol ženatý s princeznou Štefániou, no žil neviazaný, ľahotársky život. Mayerlingská tragédia otriasla celým svetom. V celom svete písali o tom noviny, boli napísané knihy, natáčali sa filmy. Nuž, preto som bola šťastná, že nás pán šofér do Mayerlingu zaviezol. Poľovnícky zámček stojí ako by sa to stalo včera, je v ňom zriadené múzeum, no keď sme tam my prišli, už bolo zatvorené. Pochodili sme po okolí, poobdivovali nádhernú prírodu a v hlave mi vrtalo: „Ako v takomto nádhernom prostredí, v bohatstve, postavení, ako mohol Rudolf takýmto spôsobom ukončiť svoj život a život mládučnej milienky“. Zostala už len spomienka. Som rada, že som na vlastné oči videla miesto tragédie a so mnou všetci ostatní. Uprostred noci sme sa vrátili domov spokojní, k našej drahej Matičke šaštínskej.

Elena Ovečková

Vyznanie môjmu mestu

Narodil som sa v Šaštíne a mám toto mesto veľmi rád. Som hrdý nato, že mojím rodom bola budova kláštora, kde naša rodina bývala. Otec bol pracovníkom lesnej správy a tá sídlila vtedy v budove kláštora - a mala tu i zamestnanecké byty.

Svoju mladosť som prežil v tomto meste a mám na ňu mnohé krásne spomienky, aké prináša mladosť, ale aj spomienky trpké i tragické. Prežil som tu druhú svetovú vojnu a bombardovanie Gazárky. Bývali sme vtedy v nej, v horárni, ktorá je dnes rekreačným objektom, vtedy nazývanej „lesovnía“. Otec bol už vtedy na inej funkcii - bol vedúcim poľesia v Šaštíne. Istý čas sme tu prežívali napäté chvíle s nemeckými vojakmi, ktorí v horárni bývali. Bola to strážna služba, ktorá strážila muníciu uskladnenú vo vykopaných jamách v blízkosti horárne.

Prežil som tu príchod sovietskeho vojska v apríli 1945, v pivnici horárne na kope uskladnených zemiakov, pretože tu bolo najbezpečnejšie a preto, že v horárni sa umiestnil štáb sovietskej armády. Istý čas v nej sídlil aj veliteľ frontu maršal Malinovskij. Horáreň bola obklopená tankami z jednej i druhej strany - a keď sa z nich strieľalo, zvuk doliehajúci do pivnice bol viac ako strašný. A po prechode frontu, takisto ako nemecká aj sovietska armáda mala v Gazárke umiestnenú muníciu v jamách, ktoré zanechalo nemecké vojsko. Strážna služba bývala opäť v horárni.

Prežil som tu najsmutnejšiu chvíľu, keď mi krátko po oslobodení, v júli v roku 1945 ako 14-ročnému tragicky zahynul otec na križovatke v Strážach. Otec bol popri svojom lesníckom povolaní aktívnym spoločenským činiteľom, najmä veľkým hasičom, dlhoročným okresným veliteľom a pár mesiacov po oslobodení aj podpredsedom novoustanoveného národného výboru v Šaštíne.

Prežil som tu krásne obdobie, keď som mohol chodiť do salezjiánskeho oratória, tešil som sa na každú nedeľu, kedy bolo otvorené. Tu som dostal prvú školu pre svoje budúce povolanie v kultúre - aktívne som tu hrával divadlo, veľa času sme trávil pri hrách, ktoré spravidla vždy boli plné chlapcov, navštevovali sme rôzne kultúrne akcie, najmä divadelné a filmové predstavenia s premietaním tzv. svetelných obrazov. Mali sme tu i detské futbalové mužstvo.

Keď som dorastal, bol som aktívnym futbalistom vtedajšej Iskry Šaštín. Niekoľko rokov som vykonával funkciu tajomníka telovýchovnej jednoty. Šport v Šaštíne bol vtedy na istej úrovni - mali sme tu vtedy nielen futbalový, ale aj hokejový, zápasnícky, stolno-tenisový a šachový oddiel, rekreačne sa hrával aj volejbal. V istom období sa tu pestoval i box. Naše I. futbalové mužstvo bolo vtedy v I.A, alebo I.B triede. Aktívne som sa usiloval o vybudovanie nového štadióna. Myslím si, že spolu s Ing. Karolom Morávkom, ktorý už nežije, sme najviac urobili preto, aby sa výstavba dnešného štadióna dostala do tzv. akcie Z a výstavba sa začala. Istý čas som vykonával aj funkcie v Socialistickom zväze mládeže - aj tu sme sa usilovali rozvíjať medzi mládežou kultúrnu aktivitu, pripravili sme napr. celkom úspešnú estrádu a viackrát s ňou i vystúpili.

V Šaštíne som si našiel i svoju manželku Bernardínu Fodorovú, s ktorou od sobášu v šaštínskom chráme prežívam šťastný manželský život už 54 rokov.

Žiaľ, povolanie najprv učiteľa a potom kultúrneho činiteľa ma prinútilo opustiť Šaštín. V roku 1960 sme sa odsťahovali do Senice, ktorá mi tak k srdcu neprirástla ako Šaštín a neskôr do Bratislavy. Matku v Šaštíne som však - dokiaľ žila - pravidelne navštevoval a potom spolu i otca na cintoríne.

Som rád, že som mohol obci Šaštín pomáhať pri organizovaní kultúry, kultúrneho leta a aj potom, keď som pôsobil na Ministerstve kultúry SSR. Neraz za mnou prichádzali funkcionári z MNV Šaštín i ONV Senica. Pomáhal som aj pri vybavovaní finančných prostriedkov na rekonštrukciu Baziliky v Šaštíne.

Bol som šťastný, keď som sa do Šaštína mohol vrátiť, keď sme si v Gazárke postavili chatu v blízkosti svojho bydliska v mladosti. A dnes tu opäť vykonávam funkciu predsedu Združenia chatárov Gazárka. Ale predovšetkým sem chodím veľmi rád i s celou rodinou, trávim tu celé leto.

Tieto riadky nepíšem preto z nejakej samofúbi, ale v súvislosti so svojím životom, dať istý pohľad i do histórie, ale najmä preto, že chcem poukázať ako Šaštín zaostáva za inými rozvíjajúcimi sa sídlami na Záhorí. Ako roduverný Šaštíňčan mám iste právo na kritiku. Zaostávanie vidím najmä v kultúrnej oblasti, v športe i v celkovom spoločenskom živote mesta.

Tešil som sa, keď Šaštín-Stráže vyhlásili za mesto, no ako mesto sa nevyvíja. Kultúrny život by potreboval organizáciu mestského kultúrneho strediska s profesionálnymi pracovníkmi. Ani existujúce kultúrne objekty nezodpovedajú úrovni mesta. Ani ten malý „amfiteátrik“ v Gazárke sa nenaplní kultúrnym životom, ak tu nebudú profesionálni organizátori. Nízka je i úroveň šaštínskeho športu. Futbal v Šaštíne vždy dominoval, v istých rokoch bol na výšni, nikdy však jeho I. mužstvo nebolo v tak nízkej súťaži v akej je dnes. A kde sú iné športy? Pravda, sú k tomu potrebné financie i organizátori. Mesto by malo mať väčšiu športovú halu, vhodnú aj pre veľké kultúrne a spoločenské podujatia. Možnosti európskych fondov dávajú takúto šancu.

Neteším ma, keď vidím ako zaostáva rekreačné stredisko Gazárka. Nič sa už roky nezveľaduje, pláže sa neupravujú, voda sa nečistí, chatky chátrajú - návštevníkov preto zákonite ubúda. Nová organizácia rekreačného strediska nevyšla so žiadnym programom.

Týmito riadkami som chcel dať nielen hold rodnému mestu, ale i pripomenúť, aby sa kompetentní zamysleli, aby odvážnejšie riešili aktivity rozvoja mesta, najmä jeho kultúrneho, športového a spoločenského života. Bez takéhoto rozvoja bude Šaštín-Stráže mŕtvym mestom.

PhDr. František Karas

Mesto Šaštín-Stráže, Komisia kultúry

Prehľad podujatí organizovaných komisiou kultúry pri MsÚ Šaštín-Stráže v roku 2008

Marec: Jozefovská zábava

Máj: Deň matiek

Koncert Honzu Nedveda

Otvorenie sezóny v RS Gazárka a oslava MDD

Júl-August:

8.ročník turnaja v plážovom volejbale dvojíc

Vystúpenie hudobnej skupiny LIVE v RS Gazárka

Mestský turnaj v plážovom volejbale dvojíc

Šaštínsko Strážsky jarmok

Plánované podujatia do konca roka:

Diskotéka pre mládež

Mikuláš na námestí

Pieseň ako dar

Plán podujatí na rok 2008

Komisia pre šport a telovýchovu v Šaštíne - Strážach

Mesiac	Deň	Názov aktivity		Podmienky - účasť
Február	9.	Turnaj v sálovom futbale 14.-18. roční	Telocvičná ZŠ	3+1
Apríl	12.	Turnaj v šachu –	GJB Šaštín	deti, mládež, dospelí
Jún	1.	Beh šaštínskymi bormi	RO Gazárka	deti, mládež, dospelí
	21.	Záhorácky maratón – polmaratón Senica – Šaštín - Stráže		muži, ženy
Júl	5.	Turnaj v tenise	RO Gazárka	jednotlivci
August	2.-3.	Turnaj v plážovom volejbale 8. ročník	RO Gazárka	muži, mix, ženy
	23.	Turnaj v tenise		štvorhra
	23.	Mestský turnaj vo volejbale		mix
September	13.	Futbal Starí páni Šaštín vs. ...		
Október	11.	Hokejbalový turnaj		deti, mládež, dospelí
December	27.	Turnaj v stolnom tenise – neregistrovaní	Telocvičná ZŠ	jednotlivci

Centrum voľného času Beťárik podujatia v školskom roku 2007/2008

V minulom školskom roku pracovali v CVC záujmové útvary: Rybársky, internetový klub pre dospelých, počítačové ZÚ pre ml. A pre st. Deti, hokejbalový ZÚ, aerobic pre dievčatá, 4 ZÚ anglického jazyka, ZÚ mažoretky a Klub mamičiek. Okrem pravidelnej činnosti realizovalo CVC príležitostné podujatia, z ktorých najzaujímavejšie boli: okresné kolo Orientačného behu v RO Gazárka, prírodovedný kvíz Vševedko, výtvarné súťaže: Farby jesene, Dom mojich snov a Ekoplagát, súťaže vo vlastnej tvorbe detí-Jesenné impresie, Máj-lásky čas. Beseda s pyrotechnikmi spojená s praktickou ukážkou zameranou na prevenciu pred úrazmi pri používaní zábavnej pyrotechniky, Beseda s lekárou na tému Prevencia chrípkových ochorení. Obvodné kolo v turnaji v minifutbale. Turnaj o pohár primátora mesta v minifutbale, realizovali sa návštevy zimného štadióna v Senici, nohejbalový turnaj, stolnotenisový turnaj, návšteva krytej plavárne v Malackách, Mikulášska diskotéka s programom a tombolou, Valentínske

poobedie v KD, Dopravná súťaž zameraná na poznávanie značiek, Stolovanie slovom i prakticky spojené s ukážkami úpravy sviatočného stola. Preteky na kolieskových korčuľach, beseda s policajtkou na tému Ako predchádzať šikanu, Malé rabárske preteky pre členov rybárskeho Zú, Podujatia pre rómske deti - pexesiáda, hry na Pc, výtvarná súťaž, súťaž v stolnom futbale, Cesta rozprávkovým lesíkom, malovanie na asfalt pre deti ŠZŠ, poobedie s dopravnými rozprávkami, Obvodná súťaž v AJ - Shakespeare v nás, Hádaj, hádaj hádanku, návšteva knižnice zameraná na oboznámenie sa s novými knihami pre deti, výlet do Zoo v Bratislave pre deti zo ZÚ mamičky s detmi, táborák spojený s opekaním. Uskutočnili sa dva tábory počas leta, prímestský pre mladšie deti a stály tábor v termíne 5.7.2008 - 11.7.2008 v RZ Zlatník v Zlatníckej doline, turistické vychádzky, cykloturistika.

CVC Šaštín - Stráže

Centrum voľného času detí a mládeže Beťárik ponúka

V školskom roku 2008/2009 ponúka deťom, mládeži a dospelým nasledovné záujmové krúžky :

Krúžky pre deti: - vybíjaná určená pre dievčatá 2. stupňa, - stolný tenis pre deti od 4. ročníka, - hokej pre chlapcov 1. a 2. stupňa, - volejbal pre deti 2. stupňa, - aerobic pre dievčatá 1. stupňa, - mažoretky pre dievčatá od 3. ročníka, - počítačový krúžok pre všetky deti, - hra na gitaru pre chlapcov i dievčatá, - tvorivé dielne pre dievčatá 4. - 8. ročníka, - angličtina pre deti materskej školy, - angličtina pre deti 1. ročníka, - angličtina pre deti 2. ročníka, - rybársky krúžok pre chlapcov i dievčatá od 1. ročníka.

Krúžky pre mládež: - angličtina pre maturantov, - internet pre stredoškôľakov.

Krúžky pre dospelých: - internetový klub pre dospelých a seniorov, - klub mamičiek pre mamičky na materskej dovolenke, - angličtina pre dospelých začiatočníkov.

Záväznú prihlášku na jednotlivé krúžky si môžete vyzdvihnúť v CVC na Štirovej ulici 1328 najneskôr do konca septembra. Bližšie informácie dostanete na tel. číslo 6592 871 alebo priamo v CVC.

Recept na tvarohovú štrúdlu v mlieku

I. cesto: 25 dkg hladkej múky, 1 celé vajce, štipka soli, 2 lyžice rozpusteného tuku, 1 dcl mlieka. Všetko spolu zmiešame.

II. Cesto: 10 dkg hladkej múky, 10 dkg tuku.

Druhé cesto sa roztlačí rukou a naň sa položí prvé cesto, spoja sa a spolu sa rozváľajú. Potom sa zroluje a nechá sa chvíľu postáť. Rozdelí sa na tri kusy a každý sa rozváľka. Plní sa tvarohovou plnkou s hrozienkami, žltkom a cukrom. Dá sa upiecť a potom vychladnúť.

Po vychladnutí štrúdlu pokrájame. Do kastróla dáme zovrieť asi liter osladeného mlieka a príchuteného vanilkovým cukrom a nastrúhanou citrónovou kôrou. Do tohto horúceho povkladáme kusy tvarovej štrúdle a necháme nasiaknuť mliekom. Je to veľmi chutný dezert a dobrá pochúťka.

Dobrú chuť praje Olga Fríbortová

V minulom čísle ku receptom nám vypadlo meno autorky. Bola to pani Jozefína Machová. Prosíme o ospravedlnenie.

Kultúrny život v Šaštíne

To isté ako uviedol autor článku s iniciálami A.N. aj ja môžem prehlásiť, že veľmi pozorne si prečítam celý Hlásnik. Som rád a som šťastný, že máme v našom meste takých šikovných ľudí a v neposlednom rade aj znalých histórie nášho mesta. Taktiež som rád, keď ľudia (občania) reagujú správne a pravdivo na určité skutočnosti resp. na prekrúcanie histórie, či už vedome, alebo nevedome. Trošku mňa naddvihla zo stoličky veta, že pán doktor Karas píše o kultúre fakty, ktoré nie sú pravdivé a asi sa v skutočnosti nestali. Pán dr. Karas medzi iným objaňuje, že o vybudovanie amfiteátru sa pričínal v nemalej miere aj p. Hrnčiar Ľudovít, ktorý bol v tom čase vo funkcii správcu Osvetovej besedy, neskoršie vedúcim domu kultúry a odchádzal z kultúry ako riaditeľ MKS /miestne kultúrne stredisko/. To je len pre objasnenie čitateľov, že p. Hrnčiar Ľudovít nevybehol niekde z krička a kričať tu som. Za všetkým uvedeným bolo veľa práce a odriekania. Tu nebola určená pracovná doba. Boli tu hlavné večery, noci či už sviatky, či piatky. To bolo hlavne v letnom období, keď u nás prebiehali tzv. kultúrne letá. Boli to filmy, ktoré som chodil osobne vyberať. Boli to estrádne súbory, ktoré som taktiež osobne vyberal na Slovkoncerte v Bratislave. Potom nasledovala reklama našich podujatí /po dedinách/ a po organizáciách. Skoro každým rokom nám pridelovali vystúpenie sovietskeho súboru /súbor piesní a tanco/. Bolo potrebné všetko dôstojne pripraviť, aby sme dopadli veľmi dobre. Pracoval som na príprave a zabezpečení niekedy aj viac ako dva týždne v plnom nasadení. Vždy, keď už bol známy termín, oslovil mňa ing. Hanák /preds. MV-KSS/. Povedal: „Ty sa im budeš venovať celým svojim bytím, aby mali na naše Slovensko len pekné spomienky“. Ešte mi povedal: „Spolieham na Teba, viem, že to dokážeš, lebo Tvoja znalosť ruštiny sa nám zide“. Aj sa zišla. Kto si na tieto časy pamätá, musí povedať, že skutočne išlo zo strany návštevníkov vystúpenia o krásny a nezabudnuteľný zážitok. Kedy asi naši občania ešte niekedy v našom meste takéto niečovidia? Veď teraz sa veľké mestá na Slovensku „bijú“ o tieto súbory. Po každom takomto vydarenom vystúpení sa ohlásila delegácia z OV KSS, ktorá prišla vyznamenať našich predstaviteľov, či už štátnych alebo straníckych za to, že všetko tak na úrovni „pripravili“. Len jedna spomienka z mnohých.: Dostal som pred týmto vyznamenaním za úlohu pripraviť malú zasaďačku na túto slávu. Keď som už bol hotový, na chvíľu som sa posadil na stoličku, kde mal sedieť jeden z vtedajších mocných a spýtal sa ma, čo tu ešte robím. Odpovedal som mu skôr žartom /aj pravdivo/, že čakám na metál. On mi odpovedal, že mám moc úzke prsia

na metál. Toto uvádzam len preto, aby som dostal ctených občanov do obrazu, ako to vtedy bolo.

Teraz k podstate článku. Občan, ktorý neuviedol svoje meno, len /A.N./, prekrúca históriu. Všetci dobre vieme, že nepravda sa dá použiť len na čas budúci, nie na čas minulý. V prípade, že je tomu tak ako autor svoje výroky prezentuje /do času minulého/, tak to sa kvalifikuje ako zavádzanie občanov. Sú to rôzne výmysly a neopodstatnené ataky. To má jasný dôsledok. Zneváženie dobrého mena toho, koho uvádzam. Áno, vážený/á/, ten pán Hrnčiar, ktorého znevážujete, tak ten chodil po ministerstve kultúry osobne a niekedy aj s Bohuškom Smetanom, ktorý mi v tom čase robil pokladníka-ekonóma. Naše cesty viedli vždy za jedným cieľom získať pre našu obec finančné prostriedky. Bolo to na rôzne účely, hlavne to boli peniaze na letný amfiteáter a kino. Toto nám môže osobne dosvedčiť dr. Karas, ktorý nás na ministerstve vždy privítal a v rámci svojich možností nám vždy pomohol, za čo mu patrí naša úprimná vďaka.

Dokonca sme absolvovali cestu aj na ÚV KSS za s. Lenartom. Aby sme neblúdili a aby sme boli prijatí, viedol nás vtedajší, myslím, že námestník primátora mesta Bratislavy, pán dr. Dubec /zomrel v Čaroch/.

Nečakali sme až nás niekto vyzve, aby sme konali. Pre ilustráciu ešte uvediem, že na MK vtedy pracovala ešte jedna Šaštíňčanka, asi sa volala p. Šemmerová. Aj táto pani môže dokázať, že sme na tom ministerstve skutočne boli viackrát a vedela by povedať, aj prečo sme prišli. Najhoršie bolo v tej dobe to, že ste nesmeli vyčnievať z radu, lebo by ste zakrátko prišli o hlavu. Ako sa nám za toto všetko vtedajší mocipáni dokázali odmeniť, hanbím sa to vysloviť i napísať. Bolo to niekoľkokrát menej, ako boli ich príjmy. To, že v tejto dobe si autor článku dovoľí to, čo si dovoľil, súvisí s tým, že mocenské maniere ešte v ňom žijú. Mám za to, že keď niekto niečo napíše, nech sa podpíše celým menom. A osobám (či už poslancov, alebo občanov) nech uvádza tiež celé mená /nie ako v článku „niektorí atď.“/. Keď občania resp. vtedajší poslanci myslia, že majú pravdu, nech to napíšu a podložia menami a faktami. Ja to vidím ako zavádzanie občanov do omylu, šírenie poplášnej správy /nepravdivé/ za účelom poškodenia dobrého mena a imidžu p. Hrnčiara Ľudovíta.

Ľudovít Hrnčiar, v.r.

Vyjadrenie redakcie : Ďalšie reakcie ohľadom tohto a predchádzajúceho článku už nebudeme zverejňovať. Menovaným navrhujeme vyriešiť si problém osobne. Ďakujeme za pochopeň!

Šaštínsko-strážske strašidlá

Určite si všetci dobre pamätáte na minuloročnú výstavku strašidiel z dýň pri budove miestnej špeciálnej základnej školy. Podobnú parádu a prehliadku fešákov-strašiacov chystáme opäť aj tento rok v mesiaci október. Tešíme sa na vašu účasť. O presnom termíne tejto akcie vás budeme informovať prostredníctvom mestského rozhlasu.

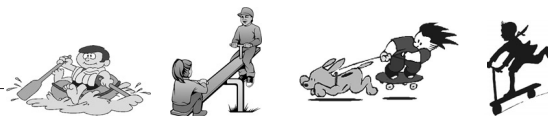

**Kolektív SZŠ
Šaštín-Stráže**

Podakovanie

Ďakujem všetkým poslancom, členom komisií, zamestnancom MsÚ, dobrovoľníkom, ktorí sa podieľali na bezproblémovom priebehu 3. mestského jarmoku 31.8. 2008. Zvláštne podakovanie patrí pracovníkom technického úseku za bezproblémové zabezpečenie premávky v okolí námestia a rýchle upratovanie Námestia slobody po ukončení jarmoku.

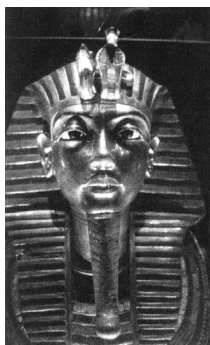
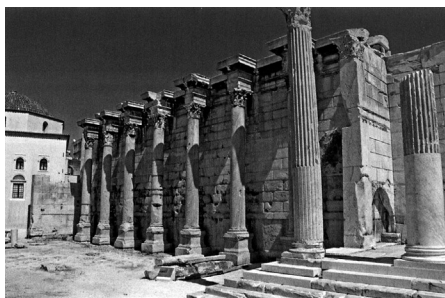
**Mgr. Rudolf Ovečka,
poslanec MsZ**

Detský kútik - OKIENKO

Skončil sa čas letných prázdnin a dovoleníek, výletov, cestovania a spoznávania nových kútov sveta. Niektorí z vás navštívili krásne pamiatky, ktoré by si zaslúžili miesto i medzi divmi sveta. Na hodinách dejepisu sme sa učili o tých, ktoré opísal pred 2200 rokmi helénsky filozof Filón Byzantský. Patria medzi ne egyptské pyramídy, Semiramidine visuté záhrady, Artemidin chrám v Efeze, Feidov Zeus v Olympii, mauzóleum v Halikarnasse, Rhodský kolos a maják na ostrove Fáre.

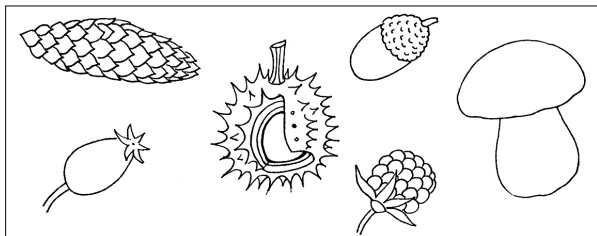
Pred rokom bol vyhlásený novodobý zoznam siedmich objektov, ktoré sú súčasným ekvivalentom siedmich divov sveta. Zoznam je výsledkom celosvetového hlasovania zorganizovaného švajčiarskou spoločnosťou New Open World Corporation. Hlasovalo sa cez internet a cez telefón. Zoznam bol vyhlásený 7. júla 2007 v portugalskom Lisabone na štadióne Benficy Lisabon. Sú to tieto divy: Veľký čínsky múr, jordánske skalné mesto Petra, socha Krista Spasiteľa v Riu

de Janiero, posvätná pevnosť Inkov Machu Piccu v Peru,

chrámové mesto Mayov Chichén Itzá na mexickom Yucatáne, rímske Koloseum a indické mauzóleum Tádž Mahál. Priznám sa, že mňa najviac láka práve posledný spomínaný Tádž Mahál. Ani nie tak kvôli jeho hodnote, ale kvôli motívu jeho postavenia. Láska k milovanej manželke, ktorá zomrela pri pôrode 14. dieťaťa! Možno raz ho v Indii na vlastné oči aj uvidím a dotknem sa ho. Sny sa niekedy plnia.

V júni som sa dočítala, že zoznam vlastných siedmich divov má od tohto roka i Rusko. Reagovalo tým na vlašajšiu medzinárodnú anketu, keď sa žiaden zo skvostov najväčšej krajiny sveta nedostal medzi spomínaných sedem unikátov planéty. Sú to tieto ruské diela: Mamajevov kurgan - mohyla nad Volgogradom, Údolie gejzírov na polostrove Kamčatka, Bajkal - najväčšie sladkovodné jazero na svete, Elbrus - najvyšší vrch Ruska, Chrám Vasilija Blaženého na Červenom námestí v Moskve, Petrodvorec - komplex palácov pri Petrohrade a Kamenné modly - zvetralé stĺpy v pohorí Ural. Minulý rok som sledovala počas letných mesiacov podobné hlasovanie i na Slovensku. Máme sa čím chváliť i my. Ľudia nominovali desiatky kandidátov na titul Div Slovenska. Okrem hradov, kaštieľov, zámkov, jaskýň, kostolov a dedín - ek boli nominované aj prírodné divy - Biele Karpaty, Kriváň, Donovaly, Vysoké Tatry, Slanický ostrov, kamenný vodopád Somoška pri Filakove, skalný budzogán v Rajcekej doline, kamenné gule v Turzovej vrchovine, Kmetov vodopád vo Vysokých Tatrách, pieskovec Sandberg pri Devínskej Novej Vsi, či Zádielská dolina na rozhraní Košického a Rožňavského okresu. Boli navrhované i výtvy ľudských rúk - skanzen v Zuberci, Mohyla M.R. Štefánika na Bradle, vodné dielo Gabčíkovo, observatórium na Lomnickom štíte, kamenné obydlia v Brhlovciach a veľa kostolíkov na strednom, severnom a východnom Slovensku. A tu je zoznam víťazov. Toto je 7 divov Slovenska: *Spišský hrad, Oltár sv. Jakuba od Majstra Pavla z Levoče, Bojnický zámok, Ochtinská aragonitová jaskyňa, Morské oko pod Vihorlatom, Dóm sv. Alžbety v Košociach a Oravský zámok*. Koho zaujmú všetky spomínané i nevítané divy na Slovensku, môže si o nich prečítať v krásnej publikácii v našej mestskej knižnici. Ak ich nepoznáte a chcete by ste to zmeniť, máte pred sebou takmer celý rok na premýšľanie, aby ste spoločne s rodičmi niektoré z nich budúce leto navštívili. Na Slovensku máme veľa krásnych miest, ktoré stoja zato, aby sme si našli čas i peniaze a obdivovali diela prírody či práce našich predkov. A možno práve teraz máte vedľa seba ten najväčší div a ani o tom neviete. Skúste sa len tak sami pre seba zamyslieť a odpovedať si na otázku: „Ktoré sú tie moje divy sveta?“

Pretože čítanie o divoch sveta je určené starším školákam, pre menších sú tu jesenné plody, ktoré si môžu vymalovať. Deti, poznáte všetky?

Tu sú správne názvy kníh z minulého čísla: Harry Potter a Kameň mudrcov, H.P. a Tajomná komnata, H.P. a Väzeň z Arkabanu, H.P. a Ohnivá čaša, H.P. a Fénixov rád, H.P. a Polovičný princ, H.P. a Dary smrti. Verím, že všetky ste poznali a chyby správne opravili.

Stranu pripravila
Mgr. Ľudka Machová

Školský dvor nestíchol ani cez prázdniny

Iste to poznáte. Staré mamy, staré tety, pratety. Sú prázdniny, škôlky buď zavreté a deti presunuté zo Šaštína do Stráží, či naopak. Jedným slovom mladí rodičia potrebujú pomoc s deťmi. Hoci mám už vnučky odrastené, stala som sa potrebnou pre moju neter, či jej synov triapolročného Miška a päťapolročného Kubka. Bývame v susedstve, takže je to i pohodlné, stačí prejsť bráničkou. Robím túto prácu „operky“ rada, hoci rýchlosť týchto mojich „zverencov“ často nestačím. Aby sa deti nenudili, musela som často vymýšľať, čím ich zaujať. Raz som ich zobrala do oratka, niekedy na bager, častejšie na školský dvor. Nuž a práve tu by som sa chcela zastaviť a spomenúť, ako mi veľmi pomohli posledný prázdninový týždeň Simonka a Adrianka Hrubé, Bianka Barczyová, Kristínka Štecová. Stretávali sme sa na školskom dvore, menší, väčší a ja ako stará kvočka, aby ich neohrozili starší chlapi. Nuž a práve tieto dievčatá vymysleli pre menšie deti rôzne súťaže, v čase olympijských hier sme to nazvali Olympiáda, vyrábali vlastnoručné diplomy. Jedna z nich bola akoby redaktorka a robila rozhovory so súťažiacimi. Ja som bola športová komentátorka. Deti boli šťastné, veselé a rozchádzali sme sa často až za súmraku. Okrem diplomu dostal každý súťažiaci cukrík od strýca Karola - školníka. Posledné dni prázdnin, my deti, Miško a Kubko Kráľovičovi, Emuška a Wanda Nitranové, Matko Hrubý, Rastík Štec, Adrika Hrubá, Martinka Cintulová, Dominik Sušila, Silvinka Blažová, Matko Gašparík sme sa ešte niekoľkokrát stretli, zahráli, užili si posledné chvíľky voľna. Bolo nám spolu dobre, hoci to bol len školský dvor. Ďakujem vám deti.

teta Elena

Prírodovedec Pavel Sillinger

Medzi významných Záhorákov - Skaličanov patrí i prírodovedec dr. Pavel Sillinger. Narodil sa 19. júla 1905 v rodine lekára dr. H. Sillinger. Už ako školák prejavoval veľký záujem o prírodu a v tomto zotrval po celý svoj život. Po absolvovaní gymnázia vo svojom rodnom meste odišiel študovať botaniku a chémiu na Prírodovedeckú fakultu Karlovej univerzity v Prahe. Tu mu bol profesorom botaniky p. Domin, ktorý v Sillingerovi objavil vynikajúci talent. V roku 1928 napísal dizertačnú prácu „Biele Karpaty“, v ktorej podal obraz geobotanických pomerov tohto pohoria. Vysokoškolské štúdium ukončil promóciou na doktora prírodných vied. Potom pôsobil ako stredoškolský profesor a v roku 1934 sa habilitoval zo systematickej botaniky. Od toho času bol súkromným docentom na Karlovej univerzite v Prahe.

Sillinger sa v rámci prírodných vied zaoberal predovšetkým fytosociológiou - náukou o rastlinných spoločenstvách. Okrem toho tiež študoval mikrobiológiu a pôdnu mikrobiológiu, z ktorej tiež publikoval. Jeho pracovným územím boli hlavne karpatské pohoria Slovenska, hlavne Malé a Biele Karpaty, ale i Malá a Veľká Fatra, Nízke Tatry, Slovenské rudohorie, povodie rieky Hornád, Muránska planina atď. Počas svojho krátkeho života napísal až 24 vedeckých prác. 29. augusta tohto roku je tomu už 70 rokov, čo tragická smrť ukončila v Prahe život tohto botanika, publicistu a docenta Karlovej univerzity - nášho rodáka zo Záhoria.

Mgr. František Havlíček

Prameň: Skalica v minulosti a dnes, Obzor, Bratislava 1968

Stopy jedného Záhoráka...

Ing. Ludovít Javorka, rodák zo Šaštína, pracoval v ČKD Blansko. Pôsobil viac v zahraničí ako na Slovensku a jeho špecialitou boli priehrady. Presnejšie - ich duša i srdce - turbíny. Pracoval na desiatkach priehrad a vo všetkých ostala po ňom nezmazateľná stopa v podobe fungujúceho srdca. Na Slovensku pracoval na priehradách Madunice, Lipovec, Ružín a jeho pýchou bola a je prečerpávacía vodná nádrž Čierny Váh. Veľmi laicky vysvetlím Naplnená horná nádrž čaká a keď v sieti chýba elektrina, voda sa pustí cez turbíny do spodnej nádrže a doplní sa manko elektriny. Keď sa stav vyrovná, priehrada použije vlastnú produkciu elektriny a čerpadlami naplní hornú nádrž vodou zo spodnej nádrže. Aby bol Čierny Váh pripravený na prípad núdze v sieti. Aké jednoduché a úžasné. Ako všetky veľké veci, ktoré vyrobil génus ľudstva. V našom prípade sa na ňom podieľal aj Slovák - Šaštínčan.

V Čechách bol Ing. Javorka vedúcou osobnosťou pri výstavbe priehrady Vír na Morave, Slapy pri Prahe a viacerých menších priehrad. Jeho hlavným pôsobiskom však bolo zahraničie: Rumunská priehrada, Salina v Poľsku, v býv. NDR priehrada Schwarzenberg, kde sa pracovalo hlavne v podzemí, v Juhoslávii - Srbsku priehradu Suranica a Pirot.

Po celý čas tento významný človek býval v Tnave a počas nedeľných dovolení navštevoval matku a príbuzných v Šaštíne.

Bol to skromný, skôr málolovravný človek, ktorý nikdy nehovoril o sebe a keď sa už rozpravil, tak len o priehradách.

Spracované podľa článku Kala Uhríka, uverejnenom v Župnom spravodaji číslo 8/2008.

Vybrala Elena Ovečková

Moja výhra

V jedno pekné slnečné popoludnie prišiel za mnou, Kristínkou Bellovou, spevák Jiří Zmožek a to presne 19. júla. Odovzdal mi gitaru, ktorú som vyhrala v súťaži. Táto súťaž je na internete na stránke www.samik.sk a ja som skončila zo všetkých súťažiacich z Čiech a Slovenska na 14. mieste Súťaží sa 80 dní. Teraz prebieha už 4-té kolo a sú tam pekné ceny.

Bola som veľmi prekvapená, že sám spevák mi prišiel cenu odovzdať. Je veľmi milý a sympatický.

Teraz pokračujem v súťaži v tom 4-tom kole. Súťaž je ešte zaujímavejšia, lebo tam pridali Samíkovu olympiádu vedomostí, takže je tam niečo z prírodopisu, zemepisu, angličtiny, literatúry, proste z každého niečo. Túto stránku môžu navštíviť aj deti, lebo sú tam aj rôzne hry a aj dospelí, ktorí si môžu stiahnuť pesničky.

Kristínka Bellová

Slovenské letectvo

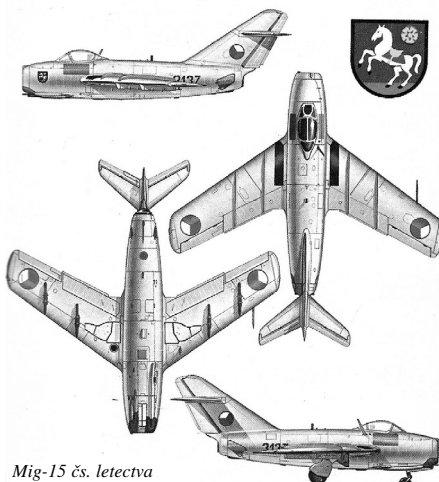
Začiatok 50. rokov minulého storočia bol v čs. letectve poznamenaný ťažkou výzbrojovou krízou. V útvaroch postupne dosluhovali lietadlá z druhej svetovej vojny a plnohodnotnú náhradu sa nedarilo získať. Krízu vyriešil až príchod lietadiel rady Mig-15.

Zaradenie Migov-15 do výzbroje nášho letectva predstavovalo skutočný zlom v kvalite, ale aj v kvantite jeho výzbroje. Na začiatku 50. rokov predstavovali tieto lietadlá jeden z vrcholov konštrukcie stíhacích lietadiel s prúdovým pohonom.

Lietadlo Mig-15 v americkej kamuflaži. Testované americkými v USA.

Prvá dodávka lietadiel Mig-15 prišla v máji 1951 na letisko Mladá u Milovic. Do konca toho roku bolo čs. letectvu dodaných 71 lietadiel. V krátkom čase bolo lietadlami Mig-15 vyzbrojených 18 stíhacích leteckých plukov. K rýchlemu prezboreniu prispela aj licenčná výroba týchto lietadiel v čs. závodoch v Prahe-Letňanoch a novovzniknutom závode Aero Vodochody. Podľa dostupných informácií bolo v čs. letectve zaradených 1217 lietadiel typu Mig-15 (jedná sa o všetky varianty tohto lietadla, vrátane školského variantu Mig-15UTI).

Mig-15 čs. letectva

Vo vyhrotenom ovzduší prvej polovice 50. rokov sa čs. „päťnástky“ dostali niekoľkokrát i do kontaktu s lietadlami štátov NATO. Napríklad 10. marca 1953 dvojica lietadiel štartujúca z letiska Plzeň-Líne sa stretla s dvojicou americk-

kých stíhačov F-84E z 36. TFW, štartujúcich zo základne Furstenfeldbruck a narušili náš vzdušný priestor. Nad Šumavou bol jeden F-84 zostrelený a druhému sa podarilo včas utiecť pred našimi stíhačmi nad územie Bavorska.

Organizačné zmeny v čs. letectve na konci 50. rokov znamenali zásadnú zmenu v ďalšej službe Mig-15. Stíhacie úlohy prevzali lietadlá Mig-19 a od roku 1963 lietadlá Mig-21. Mig-15 boli presunuté k stíhacím bombardovacím útvaram a v rokoch 1958 až 1962 bolo veľké množstvo strojov (minimálne 80 kusov) modifikovaných na verziu Mig-15 SB (to znamenalo stíhací bombardovací). Mig-15 v čs. letectve ukončil svoju bohatú a úspešnú leteckú činnosť 2. apríla 1983. Mig-15 slúžil i u leteckých plukov dislokovaných na Slovensku a to do roku 1968 na letisku Sliač a do roku 1966 na letisku Bratislava Ivánka, do roku 1974 na letisku Košice a do roku 1976 na letisku Kuchyňa Mig-15 bis-T (ťahač vz. Terčov)

Mig-15 bol zavedený do výzbroje čs. letectva v dobe, keď prebiehala „Kórejská vojna“ v rokoch 1950 až 1953. Migy-15 tu prešli bojovým krstom, po počiatkovej prevahe letectva Južnej Kórey podporovanej USA (tu vlastne lietal letci a moderná letecká technika z USA, ako napr. prúdové P-80, F-84 „Thunderjet“ a F-86 „Sabre“). Severokórejskí a čínski letci boli mladí a spočiatku na ešte vojnových lietadlách Il-10, Jak 3 a Jak 9. I keď boli im dodané moderné Migy-15, ich znalosti nestačili na skúsené letecké esá lietajúce na amerických lietadlách.

Zlom nastal po príchode 324.IAD (stíhacia letecká divízia). Velil je trojnásobný hrdina ZSSR Ivan Kožedub. Migy-15 pilotované sovietskymi letcami boli tak úspešné, že bol doplatený severokórejský pilot a s Migom-15 preletel na americkú stranu. Lietadlo bolo testované v USA. Mimochodom, po odťatí dokumentov z kórejskej vojny v roku 1993 vyplýva, že sov. letci sa zúčastnili 1872 vzdušných bojov, pri ktorých zostrelili 1106 lietadiel protivníka pri strate 335 strojov Mig-15. Len veliteľ letky mjr. Kramarenko zostrelil jedenásť lietadiel USAF a dve prúdové lietadlá pilotované pilotmi z Nového Zélandu.

Lietadlá Mig-15 podľa veliteľa 303 IAD generála Lobova s veľkou pravdepodobnosťou zabránili vzniku 3. svetovej vojny. Ak by vojna v Kórei prerástla do 3. svetovej vojny a ak uvážime, že USA i ZSSR už vlastnili atómové zbrane, tak by to bola celosvetová katastrofa, ktorá by bola bez víťaza a tento článok o Migu-15 by nebol napísaný.

V ďalšom čísle Hlásnika, o budovaní čs. letectva, si môžeme v krátkosti pripomenúť ďalšie legendy lietadiel ako je Mig-19 alebo Mig-21, či SU-7, tiež označovaný ako atómový nosič.

Spracoval Albín Riška, ml.

CVČ Beťárik informuje:

Máš šikovné ruky a teší ťa vyrábanie darčiekov, dekorácií a rôznych ozdôb od výmyslu sveta? Je jedno, či si chlapec alebo dievča, či máš 8 alebo 13 rokov. Centrum voľného času Beťárik otvára v tomto školskom roku 2008/2009 úplne nový krúžok **TVORIVÉ DIELNE**. Ak si chceš vyrobiť malé milé drobnosti pre radosť podľa aktuálnych sviatkov, výročí alebo ročných období, neváhaj a prid' medzi nás! Zapísať sa môžeš priamo v CVČ alebo na telefónnom čísle 6592871.

Nie je babička ako babička

Spomienky na starú mamu má skoro každý z nás, lebo každý starú mamu má alebo zaručene mal. Moja nemala s tou od Boženy Němcovej vôbec, ale vôbec nič spoločné. Ba ani len z malomestských rozprávok Janka Jesenského ničím nepomínala pani Rafíkovú. Napriek tomu, takú starú mamu ako som mal ja, nemal hocikto. - Spomína pán MVDr. Ludwig R. Burian, žijúci v Nemecku, pochádzajúci z Kremnice, ale korene má zo Šaštína. Rád sem chodil ku svojej starej mame a ďalšej rodine. Šaštín mu prirástol k srdcu.

Bola to elegantná dáma z malého pútnického mesta za západnom Slovensku. Už v dvadsiatich ôsmich rokoch ovdovela, ale keď sa jej niekto opýtal: - „Tante Irma, keby ste sa znovu vydali, vzali by ste si mladého alebo k vášmu veku rovného?“ Odpovedala: „Pravdaže mladého.“ - „Ale ten by vám bol neverný.“ - „To je pravda, ale ten starý tiež, ale toho mladého by som mala aj ja, tomu starému by som iba gate prala.“

V tom mestečku, kde každú nedeľu z námestia, kde mali hostinec, prechádzala v novom klobúku alebo kostýme či topánkach do kláštora na konci mestečka, prezentovala posledné modely z Burdy, čo neskoršie za komunistických časov nebolo práve bežné. Proti komunistom nič nemala, lebo jej pravidelne platili dôchodok po mužovi, ktorý zomrel ešte za prvej republiky a mal som ten pocit, že tú celú klamnú ideológiu prežila vo svete snov.

Raz som skoro zomrel od hrôzy, keď na 1. mája videla v televízii priebeh osláv pochodujúcich nadšených davov a z Berlína ukazovali pochodujúcich pionierov za zvukov píšťaliek - moja stará mama vtedy nadšene vykrikla: - „Nie je to Hitler Jugend?“

Bola veľmi vtipná, veselá a nesmierne spoločenská, vysoko morálna, ale nie moralistka. Keďže sama si zachovala v tom malom mestečku svoju počestnosť, mohla si v rečiach dovoliť mnohé frivolné poznámky, ktorými okorenila jej rozprávačský talent. Raz, keď som ju navštívil spoločne s mojím známym, istým slávnym umelcom z Modry, ktorý sa veľmi živo zaujímal o keramickú výstavku vo vitríne už vari 80-ročnej starej mamy, ona sa ho zrazu spýtala: - „Máte rád starozitnosti?“ - „Ó, áno!“ - „Tak si ma kúpte.“

Nad jej postefou som raz zazrel v „goldblondelovom“ ráme (to bol výraz mojej starej mamy) lacnú kópiu mladšej sedemnástoročnej dievčiny od Rembranta s obnaženým poprsím a na otázku, čo to má znamenať, myslel som tým ten gýč, ona na to: - „Páči sa ti? Keď ležím a dívam sa na to pekné poprsie tej mladšej dievčiny a zdvihnem si svoje - presne ako ona...“ Nuž, čo môžete odpovedať takému prirodzeniu?

V tom mestečku žili naproti aj dve slobodné sesternice: Tante Mari a Juli. Oslovenie Tante patrilo k bontonu a to bol ešte pozostatok z rakúsko-uhorskej monarchie, čo bolo spojené aj s bozkávaním rúk. Toto umenie som ako chlapec ovládal prvotriedne, lebo mi to prinášalo prospech. Raz, už ako vysokoškôľák, som neskoro v noci bez ohlásenia (na vysvetlenie, telefón bol vtedy iba na pošte) prišiel navštíviť moju starú mamu. Už zďaleka som videl cez dierku, dekou pozakrývaných oknách spálne, silný lúč svetla. Používala totiž 200-watové žiarovky, aby do skorých ranných hodín čítala dojemné zamilované príbehy z červenej knižnice. Mala rada svetlo. Asi preto, lebo mala strach zo znásilnenia až do svojho pozdneho veku, čo bol pozostatok zážitku z konca druhej svetovej vojny, kedy znásilnili vojaci-osloboditelia moju prastarenku. Nuž tak som zaklopal na okno a ozval sa bojazlivý hlas mojej starej mamy, ale až pri zhas-

nutom svetle. Nakoniec mi predsa len otvorila, ale pri tom ma neustále nabádala, aby som niečo hovoril, čím sa jej podarilo prekonať strach.

Radosť z uvitania bola obojstranná i keď mi povedala, že nič nemá, čo by mi mohla ponúknuť, ale ráno nakúpi a urobí mi anglické raňajky. Vymenovala všetko, čo mi predloží a žiadala ma, aby som sa to naučil naspamäť a zopakoval, pretože pôjdem pobozkať ruku tantinkám Mari a Juli. Povedala, že ich hobby je povolanie - vyšetrujúce sudkyne- preto sa ma budú pýtať, či starinka mala radosť, že som prišiel a napodobnila pri tom presne jednu z tantínek. Povedala mi, čo mám odpovedať, ale že sa mi ešte raz ospravedlňuje, že nič nemá a preto musím na otázku čo mi ponúkla odpovedať - Eierspeiss (praženicu). Ona totiž nemohla pripustiť, aby si mysleli, že nič nemala. Pravdaže bude nasledovať otázka, čo som dostal na raňajky a preto som sa všetko musel naučiť naspamäť, aby som starú mamu nekompromitoval. Potom ma ubezpečila, že na obed budem určite pozvaný, pretože majú kačicu a keď už budem pozvaný ja, tak pozvú aj ju, preto ona nebude variť. Lenže tantinky sa samozrejme budú vypytovať, čo varí a ja som im mal preto odpovedať, že pečie buchty.

Tantinky bývali na druhej strane iba cez cestu a celý rituál od bozkávania rúk až po pozvanie na obednú kačicu prebiehalo presne tak, ako mi to stará mama predviedla. Aj podľa hlasov som spoznal, ktorá tantinka sa čo opýta a v akom poradí. Po otázke, čo bude na obed hneď bežali k oknu overiť si, či sa dymí z komína, aby sa presvedčili, že sa pečú buchty. Keď som sa vrátil k starej mame, všetko som jej rozpovedal, i to, že sme na obed obaja pozvaní. Moja stará mama neprejavila žiadne prekvapenie, iba ma ubezpečila, že ona veru nič nepečie, iba páli staré papuče - to aby sa dymilo z komína, pretože vedela, že to tantinky budú kontrolovať. Tantinky boli veľkorysé, ale mali svoje muchy. Jedna z nich mala módné zošpúlené ústa a pudrovala sa. Tá druhá sa vôbec nelíčila a svojimi vráskami nápadne pripomínala korytnačku. Keď som sa mojej starej mamy opýtal ako vyzerala Tante Mari, keď bola mladá, tak po krátkom zvážení odpovedala - „Tak isto ako teraz, len s mladšou kožou“. Nuž taká bola moja stará mama. Nikoho neurazila, o nikom sa nevyjadřila pohrdlivo a o špatnej dievčine sa vyjadřila nanajvýš, že je „menej pekná“.

Sama bola, ako som spomenul, v mladosti pekná a veľmi elegantná. Používala veľmi tmavý rúž a vrstvu pudru hrubla s pribúdajúcimi rokmi. To aj preto, lebo ona sa nikdy nemožila v okuliarech. Pri líčení navyše vždy hľadala do svojho benátskeho zrkadla. To zrkadlo som napokon zdedil ja a teraz visí v pôvodnom pozlátanom ráme v čakárni mojej ambulancie. Možno aj preto sa moji klienti ku mne radi vracajú, lebo ako mi moja stará mam vravela, to zrkadlo ju nikdy nesklamalo a každý v ňom dobre vyzerá: - Aj ja.

Klobúky mojej starej mamy

Tých klobúkov nemala síce toľko ako anglická kráľovná, ale zaručene boli niektoré z nich vydarenejšie. Na jeden z nich mám doteraz nezabudnuteľný zážitok. Bolo to v čase mojích promócií, kde starú mamu doviezol bratranec na malom fiate, z ktorého vystúpila s čiernym širokým elegantným klobúkom, ktorý sa ledva zmestil do toho malého socialistického autička a triumfálne stúpala schodiskom k vestibulu internátu, kde sa mi podarilo v tom nedostatku vybaviť pre ňu hosťovskú izbu.

(pokračovanie na str. 19)

Nie je babička ako babička

(dokončenie zo str. 18)

Moji kolegovia poznali starú mamu z môjho rozprávania a preto boli všetky okná obsadené zvedavcami. Vo vestibule stál náhodou riaditeľ, menší vzrastom, ale veľký partizán, s ktorým som nezdieľal vzájomné sympatie.

Nič iné mi však neostalo, ako ho starej mame predstaviť. Podala mu nonšalantne ruku, ale tak zhora nadol, na pobožkanie. Bol to pre neho šok a v prvom momente nevedel, či si má pritom pokľaknúť. To nesmierne zabávalo okolostojacich. Musím tiež podotknúť, že pred jej izbou stáli rady študentov ako na audienciu, ktorí ju prišli postupne pozdraviť, aby ju na vlastné oči zblízka zažili.

Promócia sa konala vo veľkej renovovanej starej synagóge, kde sa zmestilo vari až 2000 ľudí, teda rodinní príslušníci a známi. Keďže som pri štúdiu pracoval na náborovom oddelení štátneho divadla do daru od riaditeľa som k promócií dostal tri lôže, takže

som niektoré lístky daroval štúdiijnému oddeleniu, za čo som dostal pre svojich rodinných príslušníkov lístky do druhej rady, teda medzi čestných VIP hostí na prízemí v synagóge. Tak sa stalo, že jedna veľmi elegantná docentka sedela až v rade za starou mamou, ale v presne takom istom elegantnom širokom klobúku. Pravda, keď sme vchádzali my, promovanti, do sály za zvukov fanfár, moja stará mama vyskočila z miesta, vykrikla moje meno a kývala mi, aby som ju uvidel, lebo samozrejme pre ňu som bol najdôležitejší ja a tých ostatných okolo nej a vedľa mňa považovala iba za stafaž. To, keď sme vyšli potom všetci zo sály a ekonomický námestník divadla predložil predo mňa veľký reprezentatívny darčekový koš v mene pracovníkov divadla, potvrdilo mojej starej mame jej domienku. To, že môj kolega vedľa obdržal od riadčov do daru malý kľúčik od nového bytu, bolo príliš nenápadné a preto aj nepodstatné.

Pokračovanie listu v budúcom čísle Hlásnika.

Habáni

Habáni sa v 16. storočí usadili na moravsko-slovenskom rozhraní. Boli to príslušníci nábožensko-sociálneho hnutia a hovorilo sa im tiež novokrstenci, nekrstenci a novodvorania. Habáni boli vyznávači určitého druhu sekty. Medzi sebou sa nazývali „bratia“. Moravskí a slovenskí novokrstenci prakticky tvorili jednu rodinu. Mali spoločný pôvod a históriu. Habáni zavrholi vojnu a násilie, nenosili zbraň, zavrholi prisahu, mali pravdovravní, všetky veci mali spoločné. Zisk rozdeľovali pre všetkých podľa potreby. Na Záhorí najviac sa ich usadilo vo Veľkých Levároch a v Sobotišti. Menšie skupiny boli v Šaštíne, Moravskom Sv. Jáne, Kútoch a Brodskom. Tiež ich mnoho bolo v poddanskej obci Stráže nad Myjavou, kde sa už meno Habán začalo používať aj ako priezvisko. Pôvodne habáni hovorili osobitnou rečou, akousi zmiešaninou všetkých nemeckých nárečí. V ich reči slovo habán znamenalo lopta. Toto potvrdil potomok habánov, ktorí boli usadení v Strážach nad Myjavou, Otto Habán, ktorý vo svojej diplomatickej jazykovednej práci skúmal nárečovú oblasť výskytu a používania slova habán vo význame lopta. Oni však slovo habán považovali za urážku, lebo si to vysvetľovali, ako keby chceli habať majetky. Habáni sa považovali za huteritov, lebo

Jakub Huter, princípál rakúskych novokrstencov bol pre nich najväčšou vodcovskou osobnosťou.

Habáni pochádzali zo Švajčiarska. Pre ich odlišnosť vo vierovyznaní boli odtiaľ vyhnaní a tiež aj z Nemecka a Rakúska. Potom sa usadili na Morave a odtiaľ prešli na západné Slovensko, keď im na Morave skonfiškovali majetky. Týmto novokrstencom habánom potom daroval gróf Adam Czobor v obci Stráže nad Myjavou pozemky.

Habáni trvali na svojej verzii, aby ich deti boli pokrstené až v dospelosti. Z Moravy boli vyhnaní v roku 1535. Boli tiež usadení na Bakičovom panstve. Do Šaštína prišli v roku 1550. Habáni boli disciplinovaní a poriadkumilovní. Ich deti chodili do školy v rovnošatách. Habáni boli väčšinou remeselníci ako: krajčíri, ševci, hrnčiari, nožíari, košíkari a súkeníci, garbiari, mlynári, lekári, hodinári a ešte mnohí iní. V dobe tridsaťročnej vojny dňa 5. marca v roku 1632 prepadla skupina štyridsiatich chorvátskych vojakov v cisárskych uniformách habánsky dvor v Brodskom. Ženy a deti sa presťahovali na czoborovské panstvo do Šaštína, kde im bol poskytnutý bezpečný úkryt. Imrich Czobor sa k nim zachoval veľkodušne. Do Brodského poslal na lúpežníkov svojich husárov, ktorí im korist odobrali a týmto habáni dostali svoj majetok späť.

Habáni sa sobášili v sídle biskupa, ktorý bol v Sobotišti. Ženichovi dali vybrať nevestu z troch dievčat. Ak si adept nevybral, tak v tom prípade mohol prísť až o rok. Na svadobnej hostine sedel ženích pri inom stole ako nevesta. Habáni sa museli obliekať podľa predpisov obce a obliekali sa veľmi jednoducho. Ich odev nemal ani gombíky a zapínal sa sponkami a háčikmi. Chlapci nosili dlhé kabáty po kolená, tzv. „kaftany“ a klobúky s veľkou strieškou. Habánske ženy nosili sukne z tmavej látky. Okrem „kacabajok“ mali modré šnúrované „lajble“.

Habáni pochovali svojich mŕtvych vo svojej záhrade bez spevu a zvonenia. Jednoducho ich vložili do jamy, teda bez žiadnych smútočných obradov. Keď v roku 1545 habánov bývajúcich vo svojich spoločných dvoroch vyhnaní z Moravy, usadili sa na západnom Slovensku. Pomáhal im pri tom Peter Bakič de Lak, manžel Uršuli Sarkányovej, vdovy po Gašparovi Czoborovi. Manželstvom s ňou sa stal spolumajiteľom holičského a šaštínskeho panstva. Takto habáni v roku 1547 sa usádzajú na Bakičovom panstve v obciach Šaštín, Stráže, Brodské a Holič. Kráľ Ferdinand dal dňa 16. mája 1548 Bakičovi zákaz trpieť habánov v krajine a zároveň nariadil konfiškáciu ich majetku. Na základe kráľovského mandátu Peter Bakič de Lak začal s nimi tvrdo zaobchádzať. Poslal drábov, ktorí priviedli na šaštínsky zámok niekoľkých predstavených habánov ako rukojemníkov. Pred ich domami dal postaviť šibenice a habánov vyzval, aby sa odsťahovali a ten, kto tak neurobí, obesia ho. Preto sa habáni v noci dňa 3. októbra 1548 odsťahovali. Po uvoľnení situácie sa v roku 1550 znova vrátili na šaštínske panstvo. Habáni mali aj svojich hlásnikov. Ti boli vyzbrojení halapartňou a trúbili od deviatej každu hodinu, okrem dvanástej v noci. U habánov sociálne určujúcim elementom boli remeselníci, preto väčšina huterských dvorov vznikla v mestečkách a obciach. Ako príklad možno spomenúť Veľké Leváre, Moravský Sv. Ján, Borský Sv. Jur, Šaštín, Gbely, Holič, Skalicu, Sobotište, Senicu. V sedemnástom storočí a počas tridsaťročnej vojny (1618-1648) bolo stredné Uhorsko pod tureckou správou. Obyvateľstvo veľmi trpelo. Po tureckých nájazdoch zostali spustošené a vypálené obydľia. Neunikli tomu ani habánske dvory. Roztrpčené bezradne sa preto rozhodli presťahovať do Sedmohradska. Dňa 22. mája 1621 dorazili do mesta Turda.

(pokračovanie na str. 20)

Habáni

(dokončenie zo str. 19)

Tu tiež habánov začali prenasledovať, vytýkali im spoločné vlastníctvo všetkého majetku a napokon ich vypovedali z krajiny. Tentokrát sa habáni rozhodli vysťahovať do cárskoho Ruska. Dňa 1. augusta prišli do dediny Višenka. V roku 1786 prepukla v krajine drahota. Hlad v krajine bol neuveriteľný. Ľudia do múky miešali mleté žalude alebo kôru z dubových stromov. Z takejto stravy však mnohí napuchli a niektorí dokonca pomreli. V roku 1870 vydal cár *ukaz*, čo pre habánov znamenalo, že budú musieť rukovať, platiť dane, prisahovať a chodiť na súd. Toto boli pre nich neprijateľné podmienky, preto sa rozhodli vysťahovať na americký kontinent. Dňa 5. augusta 1874 dorazili do New Yorku. Keďže v Spojených štátoch do roku 1917 nebola zavedená povinná vojenská služba, život u nich sa prejavoval v úplnej spokojnosti. Dňom 6. apríla 1917 nastala povinnosť narukovať aj pre habánov. To bolo proti ich náboženskému presvedčeniu. Keď branci nastúpili, čakalo ich väzenie. Za svoje presvedčenie už doposiaľ zaplatilo životom 2000 ľudí. Žiadali prezidenta Wilsona, aby smeli vykonávať iné služby pre blaho vlasti. Odpoveď nedostali. Osade potom zhabali ovce a dobytok. Ďalej tľupy výrastkov prepadli habánsky dvor a ukradli im všetko víno. Takto sa habánom Amerika ukázala z tej horšej stránky, čo na pôde USA za celých 44 rokov nikdy nepoznali. V roku 1918 sa preto rozhodli presťahovať do Kanady.

Habáni si v Šaštine stavali domy z hlinených tehál. Materiálu mali dostatok v hliníku u bývalého Zväčovho mlyna. V Šaštine najviac habánskych dvorov bolo v najstarších uliciach a to v Zápotočnej a dnešnej J. Hollého.

Habánsky dvor - Zápotočná ulica.
foto: Ľubomír Menšík

Habánsky dvor - Hollého ulica.
foto: Rafael Menšík ml.

Najtypickejší habánsky dvor je v ulici J. Hollého. Dodnes v tom dvore ešte stojí 5 domov. Už je len otázkou času, dokiaľ vydržia pospolu v celku. Tretí v poradí je dokonca poschodový a vybudovaný na dome, ktorý je postavený z hlinených tehál.

Po habánoch dodnes ostala osada Habany. Nachádza sa v katastri Borského Mikuláša východným smerom od kaplnky Márie Magdalény, vo vzdialenosti tridsať kilometra a od najbližšej obce Bilkove

Humence dva km. Usadili sa tam v 16. storočí. V tejto osade sa zaoberali hrnčiarsvom a výrobou nožov. Habáni ovládali viac ako štyridsať remesiel. Spoločná usadlosť habánov sa nazývala bratský dvor. Na čele každého dvora stál duchovný vodca nazývaný služobník, ktorý vykonával úrad správcu a sudcu. Mnohé habánske obce sa obyčajne zakladali na

ladom ležiacej pôde patriacej šľachte. Habáni mali spoločnú pokladnicu. Nikto z členov obce nesmel vlastníť osobný majetok. Stravu dostávali habáni v spoločnej kuchyni štyrikrát denne. Muži pri stole boli na jednej strane jedálne a ženy na druhej. Mládež sedávala tiež pri osobitnom stole. V habánskych dvoroch mali precízne vypracovaný poriadok, ktorý zakazoval pekárkam vydávať chlieb domov. Krájač chleba a roznášač jedla má krájať chlieb na malé kúsky a má tiež dozerať, aby odchádzajúci od stola si nebrali veľké kusy chleba. Z uvedených opatrení je vidieť, že chlieb bol veľmi dôležitou potravou a nikdy ho u nich nebolo nazvyš. Habáni sa viac venovali remeslám než poľnohospodárstvu. Jasným príkladom je samota Habany, kde miesto poľnohospodárstva sa venovali hrnčiarsstvu a výrobe nožov.

Habáni sa pozdravovali slovami: „Pokoj s tebou“, načo odpovedali: „Amen“! Ďalšou zvláštnosťou bolo, že manželstvá mohli uzatvárať iba medzi sebou. Preto si mladý habán nemohol zobrať za ženu nehabánku. Habánske sobáše sa uzatvárali v Sobotišti, v sídle biskupa. On priviedol adeptovi na ženenie tri dievčatá. Ak si budúci ženich žiadne nevybral, s návrhom na ženbu mohol prísť až o rok. Ak sa ani po roku nerozhodol, tak ho jednoducho zavreli na noc do podkrovnej miestnosti. Tam bol tak dlho bez jedla a vody, dokiaľ si nevybral jedno z tých troch dievčat.

Sobotište v živote habánov zohralo najväčšiu úlohu po náboženskej stránke a tiež hospodárskej. Jedine tam mali biskupa, na ktorého sa obracali aj keď sa ich veľká časť vysťahovala do Sedmohradska a do cárskoho Ruska. Na ich žiadosť on im posielal kazateľov. Habánsky biskup bol zvolený

Výber z mapy habánskych osád z okolia Šaština.

z členov spoločenstva a obyčajne z radov remeselníkov. Okrem toho, že dali základy rôznym remeslám, zostali po nich mnohé nemecké priezviská občanov až podnes. Habáni si od roku 1524 viedli kroniku, na základe ktorej sa dozvedáme pomerne mnoho z ich života. Habáni mali do podrobnosti vypracovaný poriadok obce, kde sa mimo iného uvádzalo, že ten, kto potreboval nový odev, dostal ho až potom, keď odovzdal starý.

V Šaštine zostali po nich typické habánske dvory. Habáni, ktorí sa zo Šaština nevysťahovali, postupne sa asimilovali s miestnym obyvateľstvom.

Rafael Menšík

Použitá literatúra: Habáni na Slovensku, František Kalesný, Tatran 1981.

Zvláštne úkazy v auguste a nočná obloha v jeseni

August bol bohatý na zaujímavé úkazy na oblohe. 1. augusta sme mohli pozorovať čiastočné zatmenie Slnka. Začalo o 10.hod. a 55. min., najviac bolo zatmené o 11.45, necelú štvrtinu povrchu Slnka zakryl Mesiác (22,6%). Koniec zatmenia bol o 12.35. U nás bolo vidno čiastočné zatmenie len občas, pretože bolo poľooblačno.

Pás „totality“, kde bolo zatmenie vidno ako úplné, mal šírku skoro 237 km a začínal na severnom pobreží Kanady, pokračoval cez Grónsko, Rusko (Novaja Zemlja a Sibír), Mongolsko a končil v strednej Číne.

Čiastočné zatmenie Slnka, ktoré je u nás viditeľné menej ako 50% nevzbudzuje u obyvateľstva veľkú pozornosť. Zotmie sa len nepartne a sprievodné javy úplného zatmenia sa neprepjavujú. Väčšiu pozornosť zaznamenalo úplné zatmenie Slnka v auguste 1999, kedy bolo u nás zatmené až na 98%, ale i tie dve % povrchu Slnka, ktorý ostal žiarivý pokazil dojem z úplného zatmenia Slnka, ktoré bolo i v susednom Maďarsku. Pás totality zatmenia prebiehal len niekoľko desiatok km od našich hraníc v 200 km šírke i cez oblasť blízkeho Balatonu, kde bol práve stred pásu, t.j. čiara, kde zatmenie trvalo najdlhšie, plné dve minúty a na nej sme aj my dvaja šťastňácnia, okrem mňa aj už nebohy František Čerňoch umiestnili svoje ďalekohľady. Naše dojmy z úplného zatmenia Slnka uverejnil i časopis Záhorák pod názvom „Záhoráci na Balatone rozháňali mraky“. Totiž ako iste mnohí viete, Franta Čerňoch (ako sme ho volali) sa zaoberal paranormálnymi javmi, ľudovým liečiteľstvom, ale vedel aj svojou vnútornou energiou rozpušťať i oblaky. Po nočnej ceste autom k Balatonu, nadrážom som bol smutný z toho, že bolo zamračené, dokonca i pršalo a tak som si myslel, že cestujeme na Balaton zbytočne. Franta ma však utešoval, že on tie mraky rozoženie a my zatmenie uvidíme. Tak som dúfal v zážrak a ten sa skutočne aj udial. Na stanovišti pri Balatone vedľa malej maďarskej dedinky bolo okolo nás viacero skupín pri ďalekohľadoch, ale videli úplné zatmenie zreteľne kratšie ako my. Napriek tomu, keď zanikol aj posledný lúč Slnka za Mesiacom, reagovali ľudia úžasne. Pri jednom stanovišti tleskali, pri inom zase výskali. Reagovali aj zvieratá. Z nedalekej obce bolo počuť kikirikánie kohútov i krochkanie prasiat, ktoré sa napoludnie chystali na spánok. Pre nás pozorovateľov po zákryte posledného lúča Slnka nastala úplná tma (ako keď prejdete z osvetlenej miestnosti do tmavej), než sme sa asi po pol minúte rozohľadli, pretože v skutočnosti i počas úplného zatmenia tie kritické dve minúty bolo šero, tak asi ako polhodiny po západe Slnka a na oblohe sa objavili i veľké hviezdy. Ten prírodný úkaz, podľa mňa ako zážrak, ktorý nastal hneď na začiatku tých mimoriadne vzácných dvoch minút úplného zatmenia, bol v niečom inom. Iste ste už čítali, alebo počuli, že pri úplnom zatmení možno pozorovať slnečnú koronu, t.j. atmosféru Slnka, ktorá ako biele lúče mrakov vystrelovala do vzdialenosti viac ako je polomer Slnka nad slnečný povrch. To sme videli i my, ale videli sme i to, čo ja považujem za úžasný jav prírody, ktorý možno vidieť iba počas totálneho zatmenia Slnka. A to sú tzv. Breilov body, o ktorých sa málo píše. Keď som ich zbadal, prešli mi telom zimomriavky a skríkol som úžasom aj ja. Hneď mi napadlo, že gloriólu, ktorú kreslia maliari okolo hlavy svätých a ktorá je aj v podobe kružnice žiaroviek okolo hlavy sochy našej Panny Márie šaštínskej na oltári v Bazilike, môže mať práve pôvod v tomto jave a mne sa v mojom vedomí zazdalo, že v tej čiernej diere do oblohy, ktorá v nej zostala po zatmení Slnka, sa objavuje Panna Mária. Pretože iní o tom nehovorili. Čo sme to vlastne vide-

li počas úplného zatmenia na Slnku? Bolo to asi 12 až 15 jasných svetelných bodov, hýriacich všetkými farbami, ktoré sa kolísavým, pomalým pohybom pohybovali po povrchu Slnka, raz na jednu stranu, potom na druhú stranu. Toto kolísanie Breilových bodov sme pozorovali počas celých dvoch minút. Bol to nádherný pohľad, len kvôli ktorému sa nám oplatilo cestovať až k Balatonu. Vysvetlenie tohto úkazu je nasledujúce: Na Mesiaci, ktorý stál v ceste slnečným lúčom, sú hory vyššie ako na Zemi, i nad 10 km, a medzi jeho štípmi prenikali lúče, ktoré lomom a pohybom na nich vytvárali tento nádherný farebný efekt. Škoda, že úplné zatmenie Slnka na Slovensku bude až v nasledujúcom storočí, takže je to vzácny jav. Poteším však tých horlivejších astronómov, ktorí chcú obetovať peniaze na vycestovanie do iných krajín, aby za svojho života videli aspoň raz tento vzácny úkaz. Veď úplné zatmenie Slnka niekde na Zemi je vidno takmer každý rok aspoň raz.

Ešte opíšem, ako Franta Čerňoch skutočne rozohľadal mraky nad Balatonom pred úplným zatmením Slnka. Krátko pred zatmením bolo Slnko zahalené veľkým mrakom kumulovitého typu, ktorý pripomínal obrovitého vtáka s krídlami a trupom pomerne tmavým a modrým. Okraje však boli bledšie. Boli však na oblohe aj bezoblačné miesta. Franta prudko dýchol a vystrel ruku smerom k mraku a o pár sekúnd zmizlo jedno krídlo. Potom tento úkon zopakoval a zmizlo i druhé krídlo. Na tretíkrát zmizol aj trup zdanlivého vtáka a obloha okolo Slnka ostala čistá bez oblakov a my sme mohli nerušene pozorovať. Aj týmto venujem našu spomienku ojedinelému šťastinskému rodákovi Frantovi so zvláštnymi schopnosťami.

16. augusta bolo aj čiastočné zatmenie Mesiaca, ale pre veľkú oblačnosť tento jav nebolo vidno. Videli sme však veľa padajúcich hviezd v noci od 11. do 13. augusta, kedy naša Zem prechádzala cez bohatý meteorický roj, tzv. Perseid, kde astronómovia predpovedali v maxime až sto meteorov za hodinu. My sme ich však až toľko nepozorovali, pretože z večera rušil svet Mesiaca (vyšiel o 19.05), na oblohe boli menšie mraky a nemáme už tak dobré oči.

V nastávajúcich jesenných mesiacoch môžeme pozorovať tiež niekoľko pozoruhodných úkazov na oblohe, z ktorých uvádzam najmä tieto :

1. 9. bude Mesiác v konjunkcii s Venušou (Venuša bude prechádzať tým poludníkom na ktorom je práve Mesiác, preto bude nad Mesiacom asi 6° hore severne)
2. 9. Mars v konjunkcii s Mesiacom – 5° severne,
4. Saturn so Slnkom, preto ho v týchto týždňoch nebude možné pozorovať
8. 9. je Jupiter v zastávke a nebude zaostávať za pohybom Slnka a Mesiaca, ale začne sa pohybovať dopredu.
9. 9. bude maximum meteorického roja septembrových Perseid
10. 9. Jupiter v konjunkcii s Mesiacom
12. 9. Venuša v konjunkcii s Marsom
15. 9. Mesiác v splne
22. 9. krátko pred 17. hod. nastane jesenná rovnodennosť, t.j. Slnko sa začne premietäť na pozadí oblohy do súhvezdia Váh. Je to začiatok astronómického podzimu a deň trvá toľko ako noc.
22. 9. Mesiác v poslednej štvrti
27. 9. Mesiác v konjunkcii so Saturnom
29. 9. Mesiác v nove
1. 10. Mars v konjunkcii s Mesiacom
2. 10. Venuša v konjunkcii s Mesiacom

Zvláštne úkazy v auguste a nočná obloha v jeseni

7. 10. Jupiter v konjunkcii s Mesiacom
14. 10. Mesiac v prvej štvrti
14. 10. Mesiac v splne
18. 10. Mesiac v konjunkcii s veľkou hviezdou Aldebaranom
21. 10. bude maximum Orioníd (roj meteorov bude zdanlivo vyletovať z krásneho jesenného súhvezdia Orión. Pozorovanie bude však rušiť mesačný svit, preto viac meteorov uvidíme až pár nocí po 23. októbri)
21. 10. Mesiac v konjunkcii s veľkou hviezdou Pollux
25. 10. Mesiac v konjunkcii so Saturnom
26. 10. Venuša v konjunkcii s jednou z najväčších hviezd oblohy Antarom
29. 10. Mesiac v nove
1. 11. Mesiac v konjunkcii s Venušou
4. 11. s Jupiterom
6. 11. Mesiac v prvej štvrti
13. 11. v splne

19. 11. v poslednej štvrti
20. 11. v konjunkcii s Regulom
21. 11. so Saturnom
24. 11. s veľkou hviezdou Spiklou
27. 11. Mesiac bude v nove
- Pre orientáciu ešte uvediem, že 5. 9. začne svať o 5.31, východ Slnka bude o 6.03, západ o 19.13 a koniec súmraku o 19.45 hod.
1. 10. brieždenie započne 6.07, východ o 6.48, západ o 18.21, koniec súmraku o 18.51.
- 1.11. brieždenie začne o 6.00 zimného času, východ o 6.30, západ o 16.16 a koniec súmraku o 16.46.
1. 12. svať začne o 6.57, východ Slnka o 7.17, jeho západ o 15.41 a súmrak sa ukončí o 16.11 hod., takže nastanú najdlhšie večery a noci, síce chladné ale dostatočne dlhé na pozorovanie nočnej zimnej oblohy.

RNDr. Jozef Karas

Prázdniny v školskom roku 2008/2009

Prázdniny	Termín prázdnin:	Začiatok vyučovania po prázdninách
Jesenné	30.okt.-31.október	3. nov. - pondelok
Vianočné	22.dec.-7.jan.2009	8. jan. - štvrtok
Polročné	30. január	2. február - pondelok
Jarné - kraj BA,NR,TT	16.feb. - 20. feb.	23. feb. - pondelok
kraj KE, PO	23.feb. - 27. feb.	2. marec - pondelok
kraj BB,ZA,TN	2. mar. - 6. marec	9. marec - pondelok
Veľkonočné	9. apr. - 14. apríl	15. apríl - streda
Letné	1. júl - 31. august	2. sept. 2009 - streda

Nezabudnite na zmenu času!

V noci z 25. na 26. októbra si nezabudnite posunúť o tretej hodine ručičku na druhú hodinu a spať o hodinku dlhšie! Môžete to spraviť aj keď pôjdete spať. Mení sa letný čas na zimný.

Husle

*Tak asi zunia anjelom ich krídla
A je v tom zvuku všetko.
Život, smrť,
súciť i krutosť,
i sekera i zvony.*

*Ale, že idú stamotiať,
kde duch má svoje sídla,
tak nehovú plakať vedľa iba ony.*

Asi tak, ako to napísal básnik, asi tak zneli zvuky huslí z chóru šaštínskej Baziliky. Priam pohládzali dušu, rozochvievali srdce, rozplakali oči. Z ktorých huslí vychádzajú tieto nádherné tóny? Dozvedela som sa. Bola som prekvapená, že tieto zvuky vykúzlil manžel mojej dávnej priateľky Miminky Haringovej, Vladimír Pírchala. Je to zakladajúci člen Košickej filharmónie, kde pôsobil 20 rokov, potom pôsobil v divadle Jonáša Záborského ako člen orchestra. Teraz je už na dôchodku, ale ešte učí na Základnej umeleckej škole v Sabinove, kde založil detský umelecký súbor, na ktorý je hrdý a dosahuje s ním vynikajúce výsledky. Využil príležitosť, keď bol na krátkej dovolenke u rodičov a svojím vystúpením podakoval Matke Božej za všetky milosti, ktoré sa mu dostali. Ja som ho počula práve vtedy, keď bola zádušná omša za dôst.pána Zoltána Schmidta. Som si istá, že tam hore aj on počul tie nádherné melódie a zhora sa spokojne usmieval.

E.O.

Tomu sa už povie úlovok!

Lukáš sa okrem športovania venuje od 13 rokov aj rybárčeniu. 4. júla 2008 o 23.05 hod. chytil v Gazárke na jazere č. 5 sumca vážiaceho **36 kg a 182 cm dlhého**. Požiadala som ho, aby nám o tom porozprával sám.

„Veľkého sumca som túžil vždy chytiť. Chytaniu sumcov sa venujem už 4 roky a za ten čas som sa vybavil „sumčiar-ským“ náradím. Vždy, keď mám chvíľu voľného času, idem na rybačku. Tak tomu bolo aj v ten piatok podvečer. Miesto na jazere č. 5, ktoré som si vytypoval bolo už obsadené iným rybárom a tak som sa musel presunúť na vzdialenejšie miesto. Tu som sa rozbalil, nachystal som si udice a vyviezol som trhaciú bojku, ktorú som upevnil medzi dva kriky a ľahol som si. Niečo pred 23. hodinou mi oznámil signalizátor záber, na ktorý som okamžite reagoval zaseknutím ryby. Po záseku som zistil, že je to väčšia ryba, lebo vyvinula dosť veľký tlak. Zdolával som ju asi 20 minút, kým som ju dostal k brehu. Keďže na okolí už nebolo žiadneho rybára, musel som sumca vytiahnuť za žiabre na breh, čiže musel som vliezť preňho do vody. Po vytiahnutí na breh som asi 10 minút pozeral na svoj veľký úlovok. Keď som sa spamätal, zavolať som kamarátovi a rodičom, aby mi s ním pomohli. Kamarát prišiel skôr a pomohol mi ho odmerať. Rodičia prišli o niečo neskôr. Po obdivovačných pohľadoch na úlovok odviezli sumca autom domov.“

Lukášovi gratulujem a prajem mu ešte veľa podobných úlovkov. Lukášovi patrí druhú miesto po veľkosti uloveného sumca. (pokračovanie na str. 23)

Tomu sa už povie úlovok!

(dokončenie zo str. 22)

Prvé miesto stále drží **Pavol Rafaseder**, ktorý chytil asi pred piatimi rokmi sumca vážiaceho 40 kg a 2 m dlhého. Prvé miesto za najväčšiu ulovenú rybu na Gazárke patrí **Ladislavovi Dobrovodskému ml.** zo Smolinského ktorý 14. 07. 2006 ulovil tolstolobika (veľká kaprovitá ryba pôvodom z východnej Ázie, chovaná aj v našich rybníkoch, športovo cenená ryba pre bojovnosť pri zdolávaní a veľkú hmotnosť) a to **41 kg a 133 cm**. Zdolávaný bol cca 2 hodiny. Vytiahnutý bol 25-ku vlasec. Pomáhal mu Radovan Zidek, tiež zo Smolinského. (Vid' fotografiu) Mnohým plavcom z Gazárky asi pri týchto vetách behá mráz po chrbte !!!

Sumec je v športovom rybárstve cenným úlovkom. Uloviť aspoň raz v živote sumca, ktorý by vážil desať kilogramov, to je želanie a neraz i vrchol túžob každého rybára. Nie je to také ľahké, aspoň nie športovým spôsobom - na udicu. Sumec je najväčšia ryba žijúca v našich vodách - riekach, nádržiach, priehradách a rybníkoch. Sumec je dravá ryba, ktorá žije na dne, je aktívna za súmraku a v noci. Sumce udržiavajú vo vodách biologickú rovnováhu. Ich sanitárna úloha, ktorú plnia je nezapopíateľná. Okrem chorých rýb požíra i uhynuté ryby, ktoré sú pôvodcom rozširovania nákaz. Sumec je zaujímavá a vskutku neobyčajná ryba. Už tvar jej tela a hlavy, zafarbenie, spôsob života a nočný lov nás privádzajú do úžasu, aké máme šťastie, že v našich vodách sa nachádzajú také krásne dravce, ako je sumec veľký.

S. Suchá

Silový päťboj

O tom, že v našom meste je veľa šikovných mladých ľudí, sme sa už veľakrát presvedčili. Tak je tomu i v prípade Lukáša Maďaru a Milana Lackoviča, ktorí sú žiakmi SOU Holíč a tento rok nastúpili do maturitného ročníka.

V časopise Muscle & Fitness č.7/2008 som sa dočítala:

Silový päťboj sa skladá:

1. benčpres

znamená - tlaky na lavičke

2. kľuky na bradlách

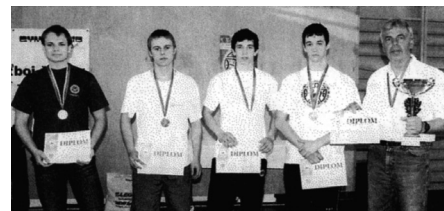
3. biceps - tréning paží

5. drepy s činkou

Krajským kolom v rámci Župnej olympiády vyvrcholili zápolenia stredoškolskej mládeže Trnavského kraja v silovom päťboji. Na osem štvorčlenných družstiev /sedem najlepších z jednotlivých okresov, plus vlnajší víťaz štartujúci na „divokú kartu“ čakalo päť náročných testov sily: zhyby na hrazde nadhmatom, kľuky na bradlách a trojica disciplín s veľkou činkou, naloženou zodpovedajúcimi percentami telesnej váhy pretekára, benčpres so 60, bicepsový zdvih so 40 a drep s 80 %. Každé opakovanie predstavovalo bod a - keďže išlo o tímovú súťaž - o poradí rozhodoval až bodový súčet všetkých príslušníkov družstva. So 777 bodmi zvíťazilo družstvo SOU z Holíča v zložení Peter Šenigla, Milan Lackovič, Ján Sláma a **Lukáš Maďara /zaznamenal aj najhodnotnejší výkon súťaže v tlaku na lavičke - 56 opakovaní/**.

Víťazné družstvo SOU Holíč v zložení (zľava) Ján Sláma, Peter Šenigla, Milan Lackovič a Lukáš Maďara s pedagógom Jozefom Chalupkom.

Je to super, že polovica z toho súťažného mužstva je z nášho mesta a nebolo to prvýkrát čo títo študenti vyhrali medailu.

Opýtala som sa Lukáša na tento šport:

1. *Od kedy sa venuješ silovému päťboju?*

Od roku 2005, ako som nastúpil na SOU Holíč. Len tak pre svoju potrebu som začal chodiť do školskej telocvične posilovať. Raz prišiel za mnou majster odborného výcviku a opýtal sa, či nechcem súťažiť na olympiády. Súhlasil som.

2. *Ako často trénujete, je to náročný šport?*

Trénovať chodím 3 až 4 krát do týždňa počas celého roka. Cez školský rok v telocvični SOU a cez prázdniny do Fitness centra v Šaštíne. Áno šport je to náročný.

3. *Čo to všetko obnáša? Koľko času tomu venuješ, životospráva atď.?*

Silový päťboj sa skladá z piatich disciplín a ja musím všetky

dobré ovládať, techniku všetkých cvikov. Cvičenie ma baví, diéty nemusím mať žiadne, jem veľa vitamínov.

4. *Ák sú tvoje plány do budúcnosti?*

Pokiaľ budem zdravý, rád by som sa tomuto športu venoval i naďalej.

4. zhyby na hrazde

Čas uteká, ale spomienky zostávajú Memoriál Antona Kormana

Viete, že 14. 6. 2008 sa uskutočnil futbalový turnaj na počesť Antona Kormana?

Ako k tomu vlastne prišlo? Vo februári 2007 pri popíjaní piva partia priateľov spomínala na Antona, keď niektorý z nich navrhol: „Čo keby sme urobili futbalový turnaj na jeho počesť? Určite by chlapi išli.“ Slovo dalo slovo a plán sa postupne začal rozvíjať. Pribúdalo pomocníkov a nových nápadov. Určil sa deň „D“ na 14. 6. a prihlásilo sa 6 mužstiev.

- Anđelč /piváreň U Vacha/

- Kaváci /zástupcovia KaV Hurban/

- Modrá Lagúna /piváreň Modrá Lagúna/

- Pražáci /sympatizanti a priatelia z Prahy - zaujímavosťou bolo, že s nimi hrali aj Američania z Los Angeles a Francúz zo San Franciska, taktiež šikovná mladá Pražáčka/

- Templáci /piváreň U Templa/

- U šipa /piváreň U šipa/

Hlavnými rozhodcami boli Ľuboš Urich a Renč Binger.

Začiatok patril tým, ktorým asi najviac Anton chýba - kytička pre matku a sestru. Nechýbal ani brat a strýc Anton.

Rozlosovanie, minúta ticha a začínajú zápasy. V kotloch sa varil guláš, pívko dobre penilo, povzbudzovanie, výmena hráčov, aby si každý zahrál, bohužiaľ aj úrazy, fotografovania, muzika a dobrá nálada. Určite by sa to Antonovi páčilo a v srdci každého z nás tam bol vlastne s nami - veselý, usmiaty.

A keď o to vlastne ani nejde, ale aj tak - prvé miesto a putovný pohár získalo mužstvo z pivárne U Vacha /tzv. Anđelč/.

Vďaka za pekný deň a spomienku za všetkých, ktorí sme sa tam prišli pozrieť.

PS: Ešte niekoľko postrehov tých, ktorí sa zúčastnili:

- Dobrá vec, prajem, aby pokračovala v ďalších ročníkoch.

- Ďakujeme všetkým, ktorí pomáhali hráčom aj divákovi.

Dovidenia o rok. Fanklub „Pivárne U Templa“.

- Niektorí to veľmi „žrali“ - totiž futbal.

- Boli sme tam aj takí, ktorí sa prišli pozrieť len tak na hodinku a zostali sme do konca. Ďakujeme.....

X. Suchá

Leto v znamení plážového volejbalu

Tak ako každý, aj tento rok sa počas letných prázdnin schádzali mladí, ale aj tí starší, aby si na volejbalových ihriskách pri jazere číslo 5 v rekreačnej oblasti Gazárka vyskúšali svoje sily v boji so súpermi, horúcim slniečkom, prehriatym pieskom a často i so svojou pevnou vôľou. Už od júna sa domáci ale i cezpoľní nadšenci pripravovali na tri plážové volejbalové turnaje, ktoré organizátori naplánovali na toto leto. Ponúkame vám zopár informácií a faktov zo spomenutých turnajov. Ako prvý sa uskutočnil v dňoch 2. a 3. augusta 2008:

8. ročník plážového volejbalového turnaja

Kategórie: muži - 20 družstiev; mix - 10 družstiev;

ženy - 5 družstiev.

Názvy mužstiev: Šmolíkovi, Pouštní zmije, Relax, Migrifíči, Tí dvaja, Kadub, Polčviki, Šlachetné tváre, Big Manific, Bučo, Kýchači, Höllögön Gölögön, Mýval, Flinstonovi, Vredzi, Puf a Muf, Kokosy na snehu, Váje Šajze, Šašku hraj, Redíci, Snehuláci, Žaba na 6, ToSo, Lázo plázo, Mrtví chrobáci, Monika a Bobika, My 100', Dos Lokos, Adriana, Bzučo, Optimistky, Rintintinky, Buba, Do počtu.

Výsledky muží:

1. Šmolíkovi - Tomáš Šamulka a Milan Lizala, obaja Malacky
2. Šašku hraj - Miro Slovák, Šaštín-Stráže a Martin Kucharič z Kútov

3. Höllögön Gölögön - Dušan Rušíák a Peter Ondruš, obaja Malacky
4. Saláti - Andrej Jančík a Michal Hornáček, obaja Skalica

Výsledky mix:

1. Žaba na 6 - Vladka Jičínska a Karol Czinege, obaja Bratislava,
2. Lázo plázo - Lucia Čáková, Borský Mikuláš a Tomáš Sloboda z Holíč

3. Dos Lokos - Gabika Slobodová, Holíč a Juraj Valner z Gbelov
4. My 100' - Janka Jičínska a Ľuboš Pašek, obaja z Bratislavy

Výsledky ženy:

1. Bzučo - Andrea Vargová, Zlaté Moravce a Zuzana Bartošová, Bratislava

2. Optimistky - Ľubica Olivová a Renáta Studeničová, obe Holíč

3. Do počtu - Ľubka Sušílová a Romana Hricová, obe Šaštín-Stráže

4. Buba - Mirka Laučíková, Bratislava a Danka Dobiašová, Borský Mikuláš

Hlavný organizátor: Mesto Šaštín-Stráže, komisia športu, komisia kultúry.

Ďakujeme sponzorom: Xella-Ytong, Red Bull, Jednota, JUDr. Lehotský, JUDr. Fasura, Podolský Tour, U Templa, U šipa, KAV Hurban, Orange, Ing. Stacha, Hudobníny, Tropik, Estetik, Tatrachema, Lekáreň dr.Fasuru, Lekáreň dr.Sakuna, Ing. Lehotský, Mgr. Lehotská, Bc.Klenová, PCP, Komp-let Senica, Steip, MUDr. Bajtoš, V.I.P., Elektro p. Komorníka, TJ Slovan Šaštín, EF CON, Čajka, HEJS, Heineken, Pekáreň Stráže, VÚB, Odevy p.Samkovej, Prvá stavebná sporiteľňa, Ing.Mešťánek, P.Mráz, Jako Borský Mikuláš, Apollo, Lekáreň Břeclav, Pedikúra Rachel, riaditeľ SZŠ.

Ďakujeme organizátorom:

Komisia športu: J.Suchánek, Ing.J.Fribort, M.Mikulášková, P.Sofka, O.Marosi, A.Vajči.

Komisia kultúry: J.Labašová, I.Matúšová, S.Suchá, J.Ovečková, J.Polák, R.Ovečka.

Rozhodcovia: J. Záhončík, L. Čák, J. Slovák.

Počítadlá skóre: N.Zajíčková, D.Ovečková, J.Labaš, J.Suchý, Š.Bartal, P.Vrtal, P.Hájek,

Úprava ihrísk - A je to: S.Matúš, J.Labaš, L.Suchý.

Foto: J.Goč.

(pokračovanie na str. 25)

Leto v znamení plážového volejbalu

(dokončenie zo str. 24)

Zopár výrokov:

Prijeli jsme z dalekého kraje, ale hlavně, že v Šaštíne se volejbal hraje. Počasí ak víno... a došla mi nit! - Slépky to víno vyhrabali. - Ste super - dík. - Skvělý turnaj, super atmosféra, len keby sme lepšie hrali a vyhrávali. - Šak nazdraví!!!

Mestský turnaj 23.8.2008:

Výsledky:

1. Kima - Kristína Prachárová a Marek Vajčí
2. Cudzinci - Renáta Čajkovská a Michal Topolský
3. To je jedno - Alíca Šedivá a Roman Katerinec
4. Polévkari - Veronika Suchá a Bystrík Beňo

Turnaj Pizzerie Tropic 23.8.2008:

Výsledky:

1. Tulubu - Lubka Sušilová a Tomáš Packa
2. Tropikáci - Silvia Skokánková a Peter Muller
3. Sila Power - Lucia Molnárová a Ján Suchý
4. Zoofyli - Veronika Suchá a Michal Šedivý

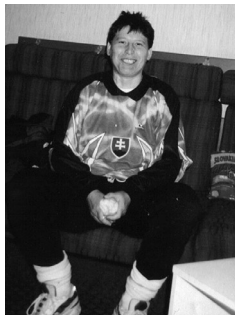
Pre Hlásnik zozbieral Mgr. Rudolf Ovečka

Dievčenský futbal

A v rokoch 1970-1971 hrali futbal pri TJ Slovan Šaštín aj dievčatá zamestnané v n.p. Trikote Šaštín. /Výňatok z knihy t.č. už nebohého Zoltána Schmidta - Náčrt geografie Šaštína-Stráža/.

O tom, ako to vtedy vlastne bolo, som sa opýtala pani **Viktórie Kráľovičovej** /24.4.1953/ zo Stráží t.č. bytom Holič, o ktorej som počula, že bola najlepšia.

1. Ako to všetko začalo, hrávali ste už ako dieťa futbal na ulici s chalanmi?

Od malička ma lákala lopta. Keďže ma bábiky veľmi neťahali, pravidelne po škole som s chlapcami hrávala futbal. Raz nemali dať koho do brány a tak ma tam postavili. Od tej doby pre mňa nič dôležitejšie nebolo.

2. Kto bol ten, ktorý začal v roku 1970 organizovať ženský futbal v Šaštíne a čo bolo dôvodom?

V rokoch 1970-1971 sa v okrese Senica začal rozrastať ženský futbal. Okrem Holiča sa začalo hrať aj v Popudinských Močidlanoch, Borskom Mikuláši a u nás v Šaštíne - Strážach.

V jedno popoludnie prišli za mnou spolužiačky, či by som si s nimi nešla zahrať. Neváhala som ani minútu. Stretli sme sa na ihrisku, kde nám bol predstavený aj tréner pán Štefan Nemeč. Na každý tréning som sa veľmi tešila, či už pre výbornú partiu, zážitky, ale hlavne futbal. Zo zápasu na zápas nás chodilo povzbudzovať stále viac a viac divákov, či už zo zvedavosti, čo tie dievčence dokážu, ale hlavne nám

držali palce. V roku 1970 sme dostali prvú veľkú pozvánku na celookresný turnaj do Holiča. Bola to pre nás veľká výzva. Zahrať si proti dievčatám, ktoré už hrali ligu. Výsledok nebol vôbec dôležitý, ale ten zápal a bojovnosť to sa rátalo. Tento turnaj bol pre mňa zlomový. Hneď po skončení turnaja prišiel za mnou tréner Holiča pán Bystrický, či by som to neskúsila u nich. Od toho dňa sa vlastne začala moja veľká kariéra. Na toto obdobie si veľmi rada spomínam, na kolektív, atmosféru zápasov, množstvo domácich, zahraničných turnajov, **ale nikdy nezabudnem, že som začínala v Trikote Šaštín-Stráže.**

Pôvodne som hrala ako hráčka v poli, ale tie najväčšie úspechy na mňa čakali až v bráne. Všetko to začalo na turnaji v Černovej, kde si naša brankárka zlomila nohu. Do bránky postavili mňa a už som tam nikoho nepustila až do ukončenia kariéry.

3. Aké boli vaše ďalšie cesty vo futbale? Vraj ste hrali aj v reprezentácii?

Hrala som za: Sláviu Holič, Filozof Bratislava, Spojie Bratislava, Slovan Bratislava.

- Odohrala som asi 1500 ligových, priateľských a medzistátnych zápasov.

- Dala som vyše 50 gólov.

- Bola som dlhoročná reprezentantka Slovenska, Československa.

- Som 10-násobná majsterka Slovenska.

- Niekoľkonásobná víťazka Slovenského pohára.

- Majsterka Československej federatívnej republiky.

- V jedenástke roka som sa umiestnila šesťkrát.

- Som držiteľka ocenenia „Cena fair play Dr. Ivana Chodáka.“

- Najlepšia brankárka na mnohých turnajoch či už doma, alebo v zahraničí.

4. Sledujete futbal aj dnes? Máte svoj obľúbený klub alebo hráča?

S futbalom žijem dennodenne. Okrem toho, že pracujem na Slovenskom futbalovom zväze, pravidelne chodím na tréningy Slovana Bratislava, kde si občas ešte aj zachytám, ale hlavne sa venujem výchove brankárov. Samozrejme rada si pozriem aj futbalové zápasy či už ženské, alebo mužské. Najviac sa však teším na anglickú ligu a môj obľúbený klub Chelsea Londýn.

No a na záver, čo dodať? Dúfam, že mi zdravie dovolí, tešiť sa s futbalom ešte dlhé roky.

Ďakujem pani Kráľovičovej za odpovede a ako sa hovorí klobúk dole, za všetky tie vaše úspechy. Prajem vám veľa zdravia, športového elánu, aby ste ešte dlho mohli odovzdávať svoje skúsenosti mládeži.

S. Suchá

Foto z albumu p. Viktórie Kráľovičovej

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

Blahoželáme NOVOMANŽELOM

Komorný Anton - Poláková Petra	14.6.2008
Rudavský Lubomír - Grajzová Michaela	14.6.2008
Suchánek Lukáš - Nováková Pavlína	14.6.2008
Malík Ján - Barkóciová Anna	21.6.2008
Kerhát Andrej - Lániková Miriana	9.8.2008
Sabaj Erik - Mgr. Rišková Silvia	16.8.2008
Ratouský Pavel - Danielová Denisa	23.8.2008
Čulen Jaroslav - Žilinková Lucia	30.8.2008
JUDr. Vogl Mário - Ing. Drápalová Veronika	30.8.2008

Uvítanie detí do života

Máj: Marek **Daniš**, Anna **Danišová**, Marek **Packa**,
Nina **Packová**, Tobias **Semian**
Júl: Chiara **Kunová**, Ondrej **Savka**, Vanda **Želipská**,
Andrej **Cintula**
August: Jakub **Farkaš**

Blahoželáme JUBILANTOM

60-roční:

Jún: Milada **Čechová**, Janka **Fábryová**, Anton **Tabák**,
Anna **Žiškova**.
Júl: Štefan **Ovečka**, Janka **Sabolová**, František **Strna**,
Dominik **Vajči**
August: Viliam **Daniel**, Otilia **Danielová**, Jozef **Drinka**,
Mária **Havlíčková**, Štefan **Hrnčirik**, Janka **Karpatská**,
Ján **Mika**, Marta **Ovečková**, Zuzana **Poláková**, Jarmila
Šefčíková, Viliam **Tomek**, Alojz **Vizváry**
September: Antónia **Fodorová**, Stanislav **Gazárek**,
Vladimír **Katerínek**, Jozef **Korman**, Viktor **Sobol**,
Helena **Šišoláková**

70-roční:

Jún: Jozef **Fila**
Júl: Anna **Bulková**, Anna **Jurčáková**
August: Anna **Piváčková**
September: Ladislav **Brhlík**

80-roční:

Jún: Margita **Mikolová**
Júl: Anna **Marková**
August: Mária **Vaculíková**

85-roční:

Jún: Anton **Otrisal**
Júl: Anastázia **Fránerová**
August: Valeria **Gabrišová**, Michal **Novák**

92-ročné:

Jún: František **Stanek**

95-ročné:

September: Mária **Schäfferová**

99-ročné:

Júl: Albína **Ožvoldíková**

Navždy nás opustili

Máj: Jozef **Sobol** vo veku 58 rokov
Jún: Anna **Meteličková** - 76 ročná
Júl: Pavel **Kukla** - 72 ročný, Václav **Malík** - 50 ročný,
Mária **Morávková** - 99 ročná, Rudolf **Móro** - 64 ročný,
Štefan **Pobjecký** - 55 ročný,
Zoltán **Schmidt SDB** - 80 ročný
August: Nádaský **Augustín SDB** - 77 ročný,
Dagmar **Kupcová** - 71 ročná,
Margita **Flórusová** - 82 ročná

Za MUDr. Dagmar Kupcovou

Narodila sa 6. septembra 1937
v meste Gottwaldov, terajšie mesto
Zlín v Českej republike.
Stredoškolské štúdium - gymnázium,
absolvovala v meste Uherský Brod,
kde žili jej rodičia, otec pracoval ako
veterinárny lekár. Vysokoškolské
štúdium absolvovala na Masarykovej
univerzite v Brne na lekárskej fakul-
te, kde promovala v roku 1961. Tam
sa zoznámila aj s manželom MUDr. Longinom **Kupcom**
a spolu uzavreli manželstvo 16. 8. 1961 v Skalici na
Slovensku. Pracovala celý život u jedného zamestnávate-
ľa ako detská lekárka ÚNZ Senica. Naposledy mnoho
rokov ako praktická detská lekárka v Šaštíne. Vychovala
jedného syna Longina, ktorý má dve dcéry - Moniku
a Martinu, jej vnučky, ktoré veľmi milovala. Vo svojom
voľnom čase, pokiaľ vládala, venovala sa turistike.
Bola pracovitá, poctivá a svedomitá detská lekárka, ktorá
mala rada svojich malých pacientov a oni mali radi ju. Jej
statočné srdce dotklo 22. augusta 2008 vo veku 71 rokov.
Česť jej pamiatke ! (ov)

Margita Flórusová

odišla do večnosti 22. augusta 2008 vo veku 82 rokov.
Zapísala sa do srdca šaštíňčanov svojím krásnym spe-
vom. Od svojej mladosti účinkovala v rôznych spevoko-
loch pod vedením p.riaditeľa Tritomského, pána organis-
tu Silvestra **Rabaru**, pána učiteľa Švoňavu a dlhé roky p.
Budkeho. Svojím spevom obohatila i benefičné koncerty,
chrámové bohoslužby a každú slávnosť.
Vďaka za jej krásne pesničky, česť jej životu, posledné
zbohom! Odpočívaj vo večnom pokoji! (ov)

Dňa 13. augusta
sme si pripomenuli druhé
smutné výročie úmrtia

Lukáša Hurbana zo Stráží

Spomienka na neho je stále
bolestivá, pamiatka na neho
stále čerstvá.
Spomínajú - rodina a priatelia.

Hádanky

V minulom čísle Hlásnika sme vám nepriniesli žiadne lúštenie ani hádanky, ktoré ste niektorí práve počas dovolenkových dní očakávali. Dnes vám preto okrem tradičného Sudoku prinášame aj ďalšiu z Einsteinových hádaniek. Tentoraz má názov LODE:

V jednom prístave stojí vedľa seba 5 lodí. 1. Grécka loď odchádza o šiestej a vezie kávu. 2. Prostredná loď má čierny komín. 3. Anglická loď odchádza o deviatej. 4. Francúzska loď je vľavo od lode vezúcej kávu a má modrý komín. 5. Vpravo od lode vezúcej kakao je loď idúca do Marseille. 6. Brazílska loď ide do Manily. 7. Vedľa lode vezúcej ryžu je loď so zeleným komínom. 8. Loď do Janova odchádza o piatej. 9. Španielska loď odchádza o siedmej a je vpravo od lode idúcej do Marseille. 10. Do Hamburgu ide loď s červeným komínom. 11. Vedľa lode odchádzajúcej o siedmej je loď s bielym komínom. 12. Loď kotviaca na kraji vezie obilie. 13. Loď s čiernym komínom odchádza o ôsmej. 14. Loď vezúca obilie kotví vedľa lode vezúcej ryžu. 15. Do Hamburgu odchádza loď o šiestej. **Pod akou národnou zástavou odchádza loď do Port Saidu? Ktorá loď vezie čaj?**

Pre riešenie úlohy potrebujete papier, ceruzku, pohodu a pevné nervy. Ak to nepôjde na prvý pokus, skúste to opäť. Trénujete si tak svoju pamäť a bojujete proti „strýčkovi Alzmaimerovi“! Správnu odpoveď sa dozviete samozrejme v budúcom čísle.

L.M.

Zahrajte sa Sudoku

3	9	6				2		5
8	4	7						
1			9	6			7	
			1	4				8
		3	2	7	6	1		
2				9	5			
	6			3	1			2
						5	3	1
7		1				8	4	6

Postup pri riešení

Mriežku je potrebné vyplniť tak, aby každý stĺpec, riadok aj štvorec s rozmermi 3x3 políčka obsahoval čísla od 1 do 9. Číslo sa nesmú opakovať. Na riešenie nie sú potrebné žiadne matematické vzorce ani výpočty, stačí len logicky uvažovať.

– inzercia –

Na ulici M.Nešpora prenajmeme miestnosť s rozmermi 4,5 x 3,5 m, vhodnú na rôzne služby. Bližšie informácie na telef. mobile 0911 782296

Chcete reštart v živote ?

Ste v ťažkej finančnej situácii (registrovaný ako neplatič, ste pod exekúciou) ?

Potrebuje na pravidelné splátky leasingu, hypoték, platenie výdavkov na štúdium detí a pod.?

Potrebuje si vylepšiť dôchodkový rozpočet?

Nemáte pravidelný mesačný príjem a chcete si vyriešiť bývanie (stavba, prestavba, kúpa domu, bytu a pod.?)

Príďte sa poradiť a spoločne môžeme nájsť riešenie Vašej situácie.

Telefonný kontakt: utorok a štvrtok od 8.00 - 10.00 a 16.00 - 17.00 hod. 0949 122654

Osobný kontakt: pondelok a streda 9.00 - 13.00, resp. podľa dohody v kancelárii **JUDr. FILÍPEK Michal** v objekte mestskej knižnice, Hviezdoslavova 4, 90841 Šaštín-Stráže.

Niečo na rozveselenie

Viete čo je najväčšia smola? - Keď máte alergiu na zlato a chyťte zlatú ryбку.

Včera som chytil dva metre dlhú štuku! - A ja som z vody vytiahol horiacu sviečku! - Klameš, sviečka vo vode nehorí. - Ty skráš štuku, ja zhasnem sviečku!

Odkaz redakcie všetkým čitateľom: PÍŠTE DO VÁŠHO HLÁSNIKA !

Všetky aktuálne zaujímavosti z dnešných dní, z dávno minulých, ale len tých čo sa týkajú nášho mesta.

Uzávierka štvrtého čísla bude **20. novembra 2008** a vyjde v mesiaci december 2008.

Texty článkov píše strojom alebo počítačom obriadok alebo ručne, **čitateľným písmom!** Ak sú nečitateľné, nemožno ich uverejniť. Ak máte článok v počítači, prinesť ho vytlačený, aj nahraný na disketu alebo USB kľúč, ktorý vám vrátime. **Pod článok sa vždy podpíšte.**

Redakcia za obsah článkov nezodpovedá, za obsah osobne zodpovedá autor článku. Anonymné články neuverejňujeme! Redakcia si však vyhradzuje právo na uverejnenie článku a jeho úpravu po stránke pravopisnej a slohovej.

Časopis si možno zobrať zdarma v predajniach v našom meste. Ak ho nedostanete, môžete si po HLÁSNIK osobne prísť do mestskej knižnice v pracovné dni od 10.00 do 16.00 hodiny.

Redakcia vám ďakuje za porozumenie.

Za redakciu J. Labašová

HLÁSNIK - informačný štvrtník MsÚ Šaštín-Stráže

Ročník IX. - číslo 3 - September 2008 - Vydáva Mestský úrad Šaštín-Stráže, Zaregistrované na Okresnom úrade Senica pod číslom 1/2000.

Adresa redakcie: **Mestská knižnica, Hviezdoslavova 4, 908 41 Šaštín-Stráže, telefónne číslo 034/6592 464, e-mail: kniznica.sastin-straze@mail.t-com.sk**
 Šéfredaktorka: Jana Labašová. Redakčná rada: Elena Ovečková, Mgr. František Havlíček, Mgr. Ludmila Machová, Mgr. Jana Kormanová, Rafael Menšík, Silvia Suchá, Jozef Frišort. Grafická úprava a tlač: Tlačiareň Durták, Senica.

8. ročník plážového volejbalu na Gazárke

